

МІНІСТЕРСТВО ТРАНСПОРТУ ТА ЗВ'ЯЗКУ УКРАЇНИ

ДЕРЖАВНИЙ ЕКОНОМІКО-ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ТРАНСПОРТУ

Кафедра “Економіка підприємств транспорту”

Є.М Сич, Н.В. Устинович, О.Ю. Кірюхіна

УПРАВЛІННЯ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Методичні вказівки щодо самостійного вивчення курсу, проведення
практичних занять та виконання контрольних робіт для студентів
спеціальності “Економіка підприємства”
денної та заочної форм навчання

КИЇВ · 2009

УДК 338.47:336.5

Є.М Сич, Н.В. Устинович, О.Ю. Кірюхіна

Управління потенціалом підприємства: Методичні вказівки щодо самостійного вивчення курсу, проведення практичних занять та виконання контрольних робіт для студентів спеціальності «Економіка підприємства» / денної та заочної форм навчання / Укладачі: Сич Є.М., Устинович Н.В., Кірюхіна О.Ю.

Методичні вказівки охоплюють весь комплекс навчально-методичного забезпечення, необхідного для вивчення дисципліни. Основними елементами є навчальна програма, методичні поради до вивчення кожної теми дисципліни, плани семінарських занять, завдання для самостійної роботи і самоконтролю рівня засвоєння навчального матеріалу, рекомендації до виконання контрольної роботи та критерії оцінювання знань студентів.

Методичні вказівки розглянуті та затверджені на засіданні кафедри економіки підприємств транспорту (протокол № 20 від 22 квітня 2009 року) та на засіданні методичної комісії факультету економіки і менеджменту (протокол № 7 від 28 квітня 2009 року).

Укладачі: *Сич Є.М.*, доктор економ. наук, професор

Устинович Н.В., викладач

Кірюхіна О.Ю., викладач

Рецензенти: *Ільчук В.П.*, доктор економ. наук, професор

Пасічник В.І., доктор економ. наук, професор

ЗМІСТ

Вступ	4
Методичні вказівки щодо самостійного опрацювання матеріалу	7
МОДУЛЬ 1. Управління формуванням потенціалу підприємства.....	7
<i>Тема 1.</i> Характеристика основних елементів потенціалу підприємства	7
<i>Тема 2.</i> Управління формуванням потенціалу підприємства	9
<i>Тема 3.</i> Конкурентоспроможність потенціалу підприємства і методи її оцінки	12
<i>Тема 4.</i> Методичні засади формування потенціалу підприємства	15
МОДУЛЬ 2. Управління розвитком потенціалу підприємства	17
<i>Тема 5.</i> Оцінка організаційного потенціалу підприємства	17
<i>Тема 6.</i> Особливості управління виробничим потенціалом підприємства	18
<i>Тема 7.</i> Управління техніко-технологічним потенціалом підприємства.....	23
<i>Тема 8.</i> Методи визначення резервів розвитку потенціалу підприємства	26
<i>Тема 9.</i> Управління конкурентоспроможністю потенціалу підприємства	28
<i>Тема 10.</i> Оцінка ринкової вартості бізнесу	31
Методичні вказівки щодо практичних занять	33
МОДУЛЬ 1. Управління формуванням потенціалу підприємства.....	7
<i>Тема 1.</i> Сутність потенціалу підприємства та його джерела	34
<i>Тема 2.</i> Оцінка процесу формування потенціалу підприємства	36
<i>Тема 3.</i> Застосування основних методів оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства	38
<i>Тема 4.</i> Управління потенціалом підприємства як економічною системою.....	40
МОДУЛЬ 2. Управління розвитком потенціалу підприємства	42
<i>Тема 5.</i> Оцінка організаційного потенціалу підприємства в системі параметрів організаційного проектування	42
<i>Тема 6.</i> Виробничий потенціал підприємства: структура, вимірювання величини, оцінка ефективності використання	45

<i>Тема 7. Оцінка ефективності техніко-технологічного потенціалу підприємства</i>	47
<i>Тема 8. Аналіз та оцінка резервів розвитку потенціалу підприємства</i>	49
<i>Тема 9. Управління конкурентоспроможністю потенціалу підприємства на основі технології інноваційного розвитку</i>	51
<i>Тема 10. Ринкова вартість бізнесу та формування системи розвитку підприємства</i>	53
Підготовка реферативної доповіді	57
Методичні вказівки щодо виконання контрольної роботи	61
Система оцінювання теоретичних знань та практичних навичок студентів	75
Список рекомендованої літератури	79

ВСТУП

Проблема підвищення рівня конкурентоспроможності вітчизняного виробництва в умовах подальшого розвитку економіки пов'язана насамперед з розробленням системи управління підприємницьким потенціалом підприємства. Курс пропонує набір управлінських технологій корисних у діяльності підприємств, у чий стратегічні цілі входить зростання в межах галузі, розширення меж бізнесу, випуск конкурентоспроможності продукції, довгострокова концепція організації й розвитку бізнесу.

Головна мета даної дисципліни – забезпечити поглиблене науково-практичне оволодіння новітніми підходами до управління формуванням і розвитком потенціалу підприємства, ефективністю його використання в рамках сучасних соціально-економічних критеріїв, у тому числі за критерієм зростання ринкових можливостей, а також навчитися використовувати мотиваційні та інноваційні механізми в управлінні суб'єктами господарювання, структурами стратегічних напрямів розвитку підприємства.

Предметом курсу «Управління потенціалом підприємства» є сукупність теоретичних, методичних і практичних питань формування й удосконалення системи управління потенціалом підприємства в нових умовах господарювання.

Методичні вказівки розроблені відповідно до типової та навчальної робочої програми. Навчально-тематичний план включає такі розділи: характеристика основних елементів потенціалу підприємства; управління формуванням потенціалу підприємства; конкурентоспроможність потенціалу підприємства і методи її оцінки; методичні засади формування потенціалу підприємства; оцінка організаційного потенціалу підприємства; особливості управління виробничим потенціалом підприємства; управління техніко-технологічним потенціалом підприємства; методи визначення резервів розвитку потенціалу підприємства; управління конкурентоспроможністю потенціалу підприємства; оцінка ринкової вартості бізнесу

Програма курсу складається з двох модулів – структурно-логічних одиниць.

Перший модуль розкриває процес управління формуванням підприємницького потенціалу, а також містить аналіз організаційно-економічних концепцій виробничо-господарської діяльності, відповідно до стратегічного підходу.

Другий модуль присвячений ключовим питанням: вивченню й управлінню ефективності використання організаційного, виробничого, ресурсного та інвестиційного потенціалу підприємства; використанню нових методів маркетингової діагностики. Оволодіння основами оцінювання маркетингового потенціалу дає можливість співвіднести високий рівень ефективності всіх сфер і напрямків виробничо-господарської й комерційної діяльності підприємства із проблемами інтеграційного характеру, пов'язаних із структурним розвитком і використанням зовнішніх можливостей ринкового конкурентного середовища.

Таким чином, на основі використання модульної системи послідовно розкриваються структурні аспекти формування потенціалу підприємства, питання управління розширенням виробничих можливостей у рамках організаційної структури підприємства, аналіз поведінки підприємства в маркетинговому середовищі з урахуванням цінових і витратних характеристик продукту, особливості управління мотиваційним й інноваційним механізмами розвитку підприємницьких структур.

Зазначені вище матеріали забезпечують студентів інформацією для самостійного опрацювання курсу, містять методичні вказівки щодо самостійного опрацювання теоретичної бази з кожної теми курсу, питання для самостійного контролю якості засвоєння теоретичних положень, методичні рекомендації до написання реферативної доповіді та орієнтовні теми для реферування, завдання до виконання практичних задач з курсу, методичні рекомендації до виконання контрольної роботи, критерії оцінювання знань студентів, список навчально-методичних матеріалів з курсу в цілому.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО САМОСТІЙНОГО ОПРАЦЮВАННЯ МАТЕРІАЛУ

МОДУЛЬ 1. УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

ТЕМА 1. ХАРАКТЕРИСТИКА ОСНОВНИХ ЕЛЕМЕНТІВ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Починаючи вивчення дисципліни студенти мають оволодіти загальнонауковою сутністю потенціалу як економічної категорії, а також вивчити еволюцію терміну “потенціал”, його використання в економічних дослідженнях і взаємозв’язки з іншими економічними категоріями базисного рівня.

В ході розгляду другого питання студенти повинні розкрити поняття, характерні риси, структуру потенціалу підприємства і сучасні тенденції його розвитку. А також надати критичну оцінку методичних підходів до визначення суті потенціалу підприємства, та відмітні ознаки і структурні елементи потенціалу підприємства. Розкрити змістовну спрямованість найпоширеніших моделей структуризації потенціалу і його складових елементів.

Розглядаючи третє питання студенти мають розкрити моделі ресурсного, науково-технічного, інноваційного, соціально-економічного і фінансового потенціалу, межі їх використання і місце в ієрархічній побудові інтегрованих потенціалів різних рівнів національної економіки.

Питання для поглибленого вивчення теми

1. Природа категорії "потенціал" та історія її виникнення.
2. Методичні підходи до визначення суті потенціалу підприємства.

3.Різновиди структуризації елементів, що формують потенціал підприємства.

4. Виробничий фактор «капітал» як основне джерело підвищення ефективності виробництва.

5. Прискорення оборотності капіталу в системі джерел підприємницького потенціалу підприємства.

Орієнтовні теми реферативних доповідей

1. Еволюція визначення терміна «потенціал» в економічних дослідженнях.

2. Характерні ознаки та структурні елементи підприємницького потенціалу.

3. Сучасні тенденції розвитку виробничого потенціалу підприємства та його складових.

4. Інфраструктурний потенціал і його місце в сучасному розвитку підприємства.

5. Значення управлінського потенціалу для успішного ведення бізнесу.

6. Діалектика розвитку потенціалу підприємства та підходи до управління ним.

7. Графоаналітичні підходи до опису потенціалу підприємства.

Питання для самоконтролю

1. Чим відрізняються поняття підприємства і його потенціалу?

2. Чому відсутнє однозначне трактування сутності терміна «потенціал підприємства»?

3. Чи існує необхідність розподіляти елементи, що входять до складу потенціалу підприємства, на об'єктні та суб'єктні складові?

4. Чому інформаційний, інфраструктурний та трудовий потенціали не знайшли свого місця серед об'єктних чи суб'єктних складових у структурі потенціалу підприємства?

5. Які переваги мають графоаналітичні методи оцінки потенціалу підприємства?

6. Чи є необхідність проводити моніторинг підприємницьких можливостей підприємства? Якщо так, то чому?

Література

1. Авдеенко В.Н., Котлов В.А. Производственный потенциал промышленного предприятия. - М.: Экономика, 1989. – 240 с.

2. Адимбаев Т.Л. Экономический потенциал и эффективность его использования. – Алма-Ата: Наука, 1990. – 369 с.

3. Одегов Ю.Г. и др. Трудовой потенциал предприятия: пути эффективного использования / Ю.Г. Одегов, В.Б. Бычин, К.Л. Андреев; Под ред. Н.А. Иванова. - Саратов: Изд-во Сарат. ун-та, 1991. – 172 с.

4. Репіна І.М. Підприємницький потенціал: методологія оцінки та управління // Вісник Української Академії державного управління при Президентіві України. – 1998. – № 2. – С. 262. – 271.

5. Сеница В.Г. Производственный потенциал предприятия и эффективность его использования // Экономика промышленного производства: Республ. меж-вед. сб. науч. трудов. – Минск, 1992. – Вып. 21. – С. 73 – 78.

6. Экономическая стратегия фирмы: Учеб. пособие / Под ред. А.П. Градова. – 3-е изд., испр. – СПб.: Спец-Лит, 2000. – 589 с.

ТЕМА 2. УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Розглядаючи тему формування потенціалу підприємства студенти мають розглянути потенціал підприємства як економічної системи. Властивості економічних систем. Загальні підходи щодо формування потенціалу підприємства. Закон синергії. Зростаюче значення вивчення соціального,

маркетингового, інноваційного і організаційного складників у формуванні та сучасному розвитку потенціалу підприємств.

Студенти мають засвоїти прикладне значення виявлення організаційно-економічних питань формування потенціалу підприємства, чинників і передумов його динамічного розвитку. Залежність складових елементів потенціалу підприємств (організацій) від форм господарювання, технологічних, організаційних і галузево-функціональних особливостей діяльності. Послідовність етапів процесу оптимізації структури потенціалу підприємства.

Окремо слід звернути увагу на ролі організаційно-економічних концепцій у забезпеченні зростання підприємства. В ході розгляду цього питання студенти мають засвоїти концепцію єдності життєвих циклі, технологічного ланцюга виробництва та концепцію раціонального поєднання властивостей цілісності й відособленості систем, що розвиваються.

Питання для поглибленого вивчення теми

1. Закономірності формування та розвитку потенціалу підприємства.
2. Структурно-функціональні характеристики потенціалу сучасних підприємств.
3. Взаємозв'язок структурних елементів потенціалу підприємства.

Орієнтовні теми реферативних доповідей

1. Методологія формування, оновлення потенціалу підприємства та його складових.
2. Організаційно-методичні підходи до побудови потенціалу підприємства.
3. Сучасні тенденції розвитку виробничого потенціалу господарюючого суб'єкта.
4. Потенціал відтворення: природа виникнення та напрямки формування.
5. Форми прояву закону синергії при функціонуванні економічної системи.

6. Проблеми формування та перспективи розвитку потенціалу промислових підприємств України.

Питання для самоконтролю

1. Чим викликана необхідність дослідження процесу формування потенціалу підприємства?

2. Чому постулати процесу формування потенціалу підприємства базуються на властивостях економічної системи?

3. Як Ви вважаєте, в чому проявляється закону синергії в загально-теоретичній моделі формування потенціалу підприємства?

4. Чи існують розбіжності при досягненні цільових орієнтирів розвитку потенціалу машино-, трудо-, матеріало- та енергодомінуючих підприємств?

5. Які фактори зумовлюють вибір місця розташування підприємства?

6. Які особливості формування потенціалу підприємств можна віднести до галузевих?

7. Яка ресурсна сегментація присутня для потенціалу вітчизняних підприємств?

Література

1. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия. – СПб: Питер Кош, 1999. – 416 с. (Серия "Теория и практика менеджмента").

2. Беляев А.А., Коротков Э.М. Систематология организации: Учебник / Под ред. д-ра экон.наук, проф. Э.М. Короткова. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 182 с.

3. Герасимчук В.Г. Развитие предприятия: диагностика, стратегия, эффективность. – К.: Вища шк., 1995. – 167 с.

4. Петрович И.М., Теребух А.А. Производственный потенциал предприятия и его измерение // Организация и планирование отраслей народного хозяйства. 1991 – Вып. 102. – С. 34 – 43.

5. Штефаніч Д.А., Стефанів Ф.И. Методические вопросы оценки пропорциональности производственного потенциала предприятия народного хозяйства. – 1989. – Вып. 96. – С. 39 – 42.

6. Экономическая стратегия фирмы: Учеб. пособие / Под ред. А.П. Градова. - 3 - е изд., испр. – СПб.: Спец-Лит, 2000. – 589 с.

ТЕМА 3. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА І МЕТОДИ ЇЇ ОЦІНКИ

Вивчаючи дану тему студенти мають оволодіти визначенням конкурентоспроможності потенціалу підприємства в ринкових умовах господарювання.

Студенти мають оволодіти основними категоріями конкурентоспроможності та її поняттями. Вивчити взаємозв'язок категорій: ринок, конкуренція, конкурентоспроможність. Системні властивості (характеристики) функціонального (організаційного) потенціалу, що забезпечують рівень його ефективності та конкурентоспроможності.

В ході розгляду питань студенти мають знати сутнісне тлумачення та об'єктивну необхідність визначення конкурентоспроможності потенціалу підприємства в ринкових умовах господарювання.

Під час розгляду третього та четвертого питань семінару студенти мають засвоїти методи вимірювання конкурентоспроможності потенціалу підприємства та корисний ефект. Визначити та усвідомити основні методи прогнозування корисного ефекту: нормативний, експериментальний, параметричний, експертний. Параметри корисного ефекту. А також студенти мають оволодіти методами визначення кількісної оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства, розглядаючи при цьому стратегічний аналіз конкурентоспроможності потенціалу підприємства. Оцінка конкурентного статусу фірми. Оцінка привабливості стратегічних зон

господарювання. Можливі моделі планування у різних стратегічних зонах господарювання.

Особливу увагу слід звернути на такі питання: діагностика сил конкуренції на ринках з різною галузевою структурою; основні сили конкуренції за М. Портером; потенційні конкуренти, аналіз ймовірності входження в галузь; економічні можливості постачальників ресурсів і покупців (споживачів) продукції галузі; оцінка можливостей врахування інших конкурентних сил.

Дослідження перспектив розвитку галузі слід розпочати з виділення провідних чинників успіху в галузі, їх оцінки, зважаючи на чинники, що ґрунтуються на науково-технічних перевагах, організації виробництва, маркетингових нововведеннях. Методичні проблеми визначення профілю галузі.

Особливо слід розглянути SWOT-аналіз підприємства та особливості формування переліку і якісну характеристика чинників, що визначають: сильні та слабкі сторони, можливості і загрози підприємств. Студенти мають усвідомити стратегічне ядро фірми з оцінкою конкурентного статусу фірми. Слід зважати на прикладні аспекти оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.

Питання для поглибленого вивчення теми

1. Сучасний моніторинг рівня конкурентоспроможності потенціалу вітчизняних підприємств.
2. Математичні та логістичні методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
3. Різноманіття матричних методів оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
4. Експрес-діагностика рівня конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
5. Шляхи підвищення конкурентоспроможності потенціалу підприємства.

Орієнтовні теми реферативних доповідей

1. Конкуренція та конкурентоспроможність.
2. Природа виникнення конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
3. Конкурентоспроможність потенціалу промислових підприємств України: стан і шляхи підвищення.
4. Зарубіжний досвід визначення конкурентоспроможності підприємства та його потенціалу.
5. Евристичні методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.

Питання для самоконтролю

1. У чому проявляється методологічна складність визначення конкурентоспроможності потенціалу підприємства?
2. Чи можна ототожнювати поняття «конкурентоспроможність потенціалу підприємства» та «конкурентні позиції підприємства»?
3. Які переваги та недоліки мають експертні методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства?
4. Які переваги та недоліки мають критеріальні методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства?
5. Яка позиція потенціалу підприємства за методом набору конкурентоспроможних елементів є домінантною?

Література

1. Вютрих Х., Винтер В. Конкурентоспособность глобальных предприятий // Проблемы теории и практики управления. // № 3. – 1995. – С. 96 – 101.
2. Кононенко І. Метод експрес-аналізу рівня конкурентоспроможності продукції // Економіка України. // № 2. – 1998. – С. 80 – 83.

3. Портер М. Стратегія конкуренції / Пер. з англ. А. Олійник, Р. Сільський – К.: Основи, 1997. – 390 с.
4. Шварц Г. «Мягкие» составляющие конкурентоспособности // Проблемы теории и практики управления. // № 4. – 1995. – с. 96 – 99.
5. Фатхутдинов Р.А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление – М: ИНФРА-М, -2000.-312с.
6. Фатхутдинов Р.А. Стратегический менеджмент: Учеб. пособие. – М.: ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1997. – 304 с.
7. Юданов А.Ю. Конкуренция: теория и практика: Учеб.-практ. пособие. – 2-е изд. – М.: ООО “Гном-Пресс”, 1998. – 381 с.

ТЕМА 4. МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Вивчаючи дану тему студенти мають усвідомити основні засади оцінки потенціалу підприємства: визначення та порядок організації, а також цільові установки щодо оцінки складових частин потенціалу підприємства. Студенти мають засвоїти властивості що притаманні економічній системі під час формування її потенціалу, а саме складність, структурність, інертність, адаптивність, відкритість, пропорційність, динамічність, часова обмеженість, суперечливість та реальність.

Студенти мають вирізняти особливості функціонування соціально-економічних систем. В ході підготовки до практичних занять студенти мають докладно розглянути суть основних законів функціонування систем. Основними серед яких є закон синергії, закон самозбереження, закон розвитку, закон інформованості, закон єдності аналізу і синтезу, закон композиції та пропорційності. Студенти мають також розглянути концептуальні засади формування потенціалу підприємства.

Питання для поглибленого вивчення теми

1. Якісні та кількісні методи оцінки потенціалу підприємства.
2. Системні та інтегральні методи оцінки потенціалу підприємства.
3. Графічна та аналітична інтерпретація основних законів функціонування систем при формуванні їх потенціалу.

Орієнтовні теми реферативних доповідей

1. Переваги й недоліки інтегрального показника виміру потенціалу.
2. Ланцюг формування вартості потенціалу підприємства.
3. Ризики і невизначеність при оцінці ринкової вартості потенціалу підприємства.
4. Евристичні методи оцінки потенціалу підприємства.

Питання для самоконтролю

1. Чому в оціночній діяльності використовуються різні модифікації вартості нерухомості?
2. Як теоретично обґрунтувати алгоритм формування вартості потенціалу підприємства?
3. Чи існує універсальна модель оцінки потенціалу підприємства та його складових елементів?
4. Взаємодія яких факторів визначає вибір найліпшого й найефективнішого варіанта використання потенціалу підприємства?

Література

1. Ковалев Л.П. Оценка стоимости имущества промышленного предприятия: Учеб. пособие. – М.: Станкин, 1995. – С. 3.
2. Основы оценочной деятельности / Ф. Риполь-Сарагоси – М.: Приор, 2001. – 240 с.

3. Оценка стоимости предприятий и приватизация (Центр сотрудничества с европейскими странами переходной экономики). – Париж: ОЭСР, 1994. – 52 с.

4. Петрович И.М., Теребух А.А. Производственный потенциал предприятия и его измерение // Организация и планирование отраслей народного хозяйства. – 1991. – вып. 102. – С. 34–43.

5. Практическое пособие по экспертной оценке предприятий / Н.П. Лебедь, А.Г. Мендрул. – К.: ФГИ Украины, Консалтинговые фирмы «Легалис-Эксперт», «Эксперт-Л», 1996. – 280 с.

6. Репіна І.М. Підприємницький потенціал та його оцінка // Проблеми праці, економіки та моделювання: Зб. наук. праць Технол. ун. Поділля. – 1998. – С. 193–196.

7. Семененко Б.А. Теоретические и практические вопросы экспертной оценки. – Сумы: Инициатива, 1998. – 128 с.

8. Штефанич Д.А., Стефанив Ф.И. Методические вопросы оценки пропорциональности производственного потенциала предприятия народного хозяйства. 1989. – вып. 96. – С. 39–42.

МОДУЛЬ 2. УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

ТЕМА 5. ОЦІНКА ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Студенти мають оволодіти основними методичними підходи до оцінки організаційного потенціалу підприємства. При цьому студенти мають усвідомити механізм функціонування організаційного потенціалу підприємства. Основні елементи.

Студентам також слід докладно розглянути роль методів і функцій управління в процесах формування організаційного потенціалу підприємства. Різні підходи серед яких слід особливу увагу звернути на адміністративний, економічний, комерційний, соціально-психологічний, правовий та дослідницький методи. Розглядаючи дослідницькі методи оцінки, слід звернути особливу увагу на класифікацію та сферу застосування цих методів. Слід також усвідомити що функції управління вимагають неухильного виконання обов'язкових робіт: прогнозування, організації, планування, мотивації, контролю, обліку, аналізу та підготовки і прийняття управлінських рішень.

Студенти мають вивчити класифікаційні характеристики інформації, на основі якої оцінюють організаційний потенціал підприємства; вибір раціональної організаційної структури для цілей подолання проблем внутрішнього розвитку

Студенти мають визначити критеріїв для оцінювання можливостей організаційної структури управління

Питання для поглибленого вивчення теми

1. Порівняльна характеристика методичних підходів до оцінки організаційного потенціалу підприємства.
2. Функції окремих відділів виробництва.
3. Фактори інтенсифікації процесу управління організаційними можливостями.
4. Фактори розробки структури управління за В. Глуховим.

Орієнтовні теми реферативних доповідей

1. Ризики й невизначеність під час оцінки ринкової вартості підприємства.
2. Методи розрахунку коефіцієнтів капіталізації: їх зміст, сфера застосування та порівняльна характеристика.

3. Сутність мультиплікатора, його різновиди та методи використання для розрахунків ринкової вартості потенціалу підприємства.

4. Сфера застосування функцій грошової одиниці при оцінці вартості потенціалу підприємства.

Питання для самоконтролю

1. У чому проявляється методологічна складність управління організаційним потенціалом підприємства?

2. У чому полягають труднощі вибору раціональної оргструктури?

3. Які переваги та недоліки мають різні методи управління?

4. Які проблеми можуть спіткати підприємство на шляху внутрішнього розвитку?

Література

1. Григорьев В. В., Островкин И. М. Оценка стоимости предприятий: имущественный подход. – М.: Дело, 1998. – 224 с.

2. Интеллектуальная собственность в Украине: правовые основы и практика. – Науч.-практ. изд.: В 4-х т. / Под общ. ред. А. Д. Святоцкого.– Т. 4: Оценка интеллектуальной собственности: бухгалтерский учет и налогообложение / О. Б. Бутник-Сиверский, А. П. Гавриленко, С. А. Довгий и др.. Под ред. О. Б. Бутник-Сиверского, А. Д. Святоцкого. – К.: Ін Юре, 1999. – 384 с.

3. Мендрул А., Пузий Ф., Галкин И., Скринько С. и др. Учеб. пособие для подготовки к сдаче квалификационного экзамена по экспертной оценке имущества, недвижимости, имущественных и неимущественных прав, бизнеса, техники и оборудования (категории А, В, С). – К.: Консалтинговая фирма «Эксперт-Л», 2000. – 323 с.

4. Міжнародні стандарти оцінки: принципи, стандарти та правила. / Під ред. Драпіковського О., Іванової І. – К.: УКРелс, 1999. – 105 с.

5. Федотова М. А., Уткин Э. А. Оценка недвижимости и бизнеса. – М.: «Тандем», «Экмос», 2000. – 352 с.

ТЕМА 6. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

При вивченні питань сутності виробничого потенціалу підприємства та особливостей управління ним студентам слід оволодіти поняттями достатній потенціал та сутність використання виробничого потенціалу промислових підприємств. Варто звернути увагу на порядок організації виробничого процесу на підприємствах різних галузей промисловості України та Автономній Республіці Крим і специфіки областей та окремих регіонів. Законодавчі акти, що регулюють виробничий процес в галузі транспорту в Україні. Слід використовувати нормативно-правову базу, організаційне забезпечення та основні методичні положення організації та процесу виробництва на залізничному транспорті.

Студентам варто звернути увагу на динамічний розвиток бізнес-середовища, всебічне ускладнення та поживавлення соціально-економічних процесів та їх вплив на саме поняття «виробничий потенціал підприємства». Слід звернути увагу на структуру джерел формування додатково створеної вартості на сучасному виробництві. Студентам варто усвідомити основні чинники, що визначають найбільшу залишкову вартість землі: потенціал місця розташування ділянки, ринковий попит, правову обґрунтованість, ресурсну якість ділянки, технологічну і фінансову обґрунтованість інвестиційного проекту. Студенти мають засвоїти що носіями потенціалу є виробничі ресурси. Слід також звернути увагу на модель взаємодії ресурсів виробничого потенціалу.

Особливої уваги заслуговують питання управління формуванням та розвитком виробничого потенціалу підприємства. В результаті розгляду цього

питання студенти мають оволодіти етапністю і послідовністю контурного управління виробничим потенціалом підприємства.

Питання для поглибленого вивчення теми

1. Роль, місце і значення виробничого процесу у різних сферах підприємницької діяльності.
2. Нормативно-правове поле та сучасна практика господарювання на транспорті (залізничному) в Україні.
3. Основні фактори, які визначають вартість готової продукції (робіт, послуг).
4. Механізми управління виробничим процесом різних типів підприємницьких структур.

Орієнтовні теми реферативних доповідей

1. Визнання виробничої складової частиною потенціалу підприємств та організацій.
2. Методологічні принципи оцінки і управління виробничим потенціалом.
3. Сутність і специфіка нормативного та експертного підходу до управління виробничим потенціалом підприємства.
4. Методи результатного підходу до управління виробництвом на підприємствах різних галузей.
6. Методи порівняльного підходу до оцінки результатів управління виробничим потенціалом підприємства.

Питання для самоконтролю

1. Чому принцип найліпшого й найефективнішого використання вважається ключовим у використанні наявних ресурсів.
2. Які переваги і недоліки мають витратні, результатні й порівняльні методики оцінки результатів управління виробничим потенціалом.

3. Які контури управління є невідомими у моделі управління формуванням виробничого потенціалу підприємства.

4. У чому полягає сутність управління формуванням та розвитком виробничого потенціалу підприємства?

5. Чому існує об'єктивна необхідність системної оцінки комплексу управлінських заходів.

5. Як змінюється вартість виробничої складової потенціалу від специфіки їх господарського використання.

Література

1. Дмитренко В. Досвід грошової оцінки виробництва // Економіка України. –1997. – № 11. – С. 48.

2. Закон Украины "О транспорте" // Гос. информ. бюл. – 1994. – С. 3–16.

4. Рабинович В.М. Экономическая оценка земельных ресурсов и эффективности инвестиций. – М., 1997. – 224 с.

5. Семененко Б.Л. Методические рекомендации по экспертной оценке рыночной стоимости предприятия. – Сумы: АО «Акционер», 1996. – 28 с.

6. Сивкоса Л.А. Потенциал: менеджмент и оценка. – М.: Интел-Синтез, 1996. – 63 с.

7. Тарасович Е.И. Финансирование инвестиций в производство. – Санкт-Петербург: СПбГТУ, 1996. – 231 с.

8. Теория и методы оценки производства: Учеб. пособие / Под ред. В.Е. Есипова. – Санкт-Петербург: Изд-во СПбГУЭФ, 1998. – 159 с.

9. Фридман Дж. Ордуэй Ник. Анализ и оценка приносящей доход недвижимости / Пер. с англ. – М.: Дело ЛТД, 1995. – 480 с.

ТЕМА 7. УПРАВЛІННЯ ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНИМ ПОТЕЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Починаючи розгляд даної теми слід перш за все усвідомити сутність витратного підходу, найпоширеніших методів його реалізації при оцінці технологічного базису (інвентарного об'єкта), а також особливості використання порівняльного підходу та дохідного підходу, їх особливості і методи використання.

Необхідність і об'єкти оцінки технічного оснащення підприємства, а також завдання, які вирішують за допомогою ринкової оцінки машин, устаткування та інших технічних засобів слід розглядати в колі першочергових питань для вивчення.

Особливу увагу в ході проведення практичних робіт слід звернути на класифікацію об'єктів оцінки: машинний парк підприємства в цілому та його структурні підрозділи; технологічні комплекси; функціонально самостійні машини, агрегати, прилади і механізми. Студенти також мають засвоїти методи визначення зносу машин, устаткування та технології; використання дохідного підходу при оцінці технічної та технологічної складової; етапність розрахунків вартості машин і устаткування (обчислюють чистий дохід від функціонування виробничої системи; визначають за допомогою методу залишку частини доходу, яка належить до машинного парку цієї системи; методом дисконтованих доходів чи методом капіталізації розраховують вартість усього машинного парку; з урахуванням питомої ваги одиниці (групи) обладнання (машин) у балансовій вартості машинного парку визначають її ринкову вартість).

Витратний підхід до оцінки машин та устаткування має також знайти відображення при розгляді даної теми. Студентам слід звернути увагу на суть найпоширеніших методів реалізації витратного підходу: порівняно з ціною підприємства-виробника; актуалізація калькуляції; коригування калькуляції

конструктивно-подібного об'єкта і визначення собівартості об'єкта за збільшеними нормативами.

Додатково студенти можуть розглядати порівняльний підхід в оцінці техніки, машин і устаткування, методи прямого порівняння і метод статистичного моделювання ціни (слід звернути увагу на суть, сфери застосування та алгоритм розрахунків за допомогою питомих цінових показників, кореляційних моделей і експертних оцінок).

Важливими питанням для розгляду є фактори технологічного розвитку, що зумовлюють тип технологій, що використовуються. Та окремо слід звернути увагу на технологічне співробітництво в умовах глобалізації.

Питання для поглибленого вивчення теми

1. Міжнародні підходи до вирішення проблеми ідентифікації об'єкта оцінки при визначенні вартості техніки, машин та обладнання.
2. Формування моделі оцінки техніко-технологічного потенціалу сучасних вітчизняних підприємств.
3. Переваги та недоліки одиничної, групової та системної оцінки вартості машин та обладнання.
4. Методи визначення ефективного та адекватного використання техніки та технологій.
5. Можливі способи технологічного співробітництва.

Орієнтовні теми реферативних доповідей

1. Особливості оцінки ринкової вартості транспортних засобів.
2. Методологія ідентифікації та оцінки вартості цілісних техніко-технологічних комплексів сучасних підприємств.
3. Вплив різних видів зносу машин та обладнання на їх ринкову вартість.
4. Переваги та недоліки витратних, результатних і порівняльних методик оцінки вартості машин та обладнання.

Питання для самоконтролю

1. Що включає технологічний базис виробництва?
2. Які особливості відрізняють машини та обладнання від інших об'єктів оцінки?
3. Від чого залежить ефективний строк служби машин і обладнання?
4. Поясніть взаємозв'язок між різними видами обліку машин і обладнання та процедурами оцінки їх вартості.
5. Які фактори впливають рівень технологічного розвитку?
6. Форми технологічного співробітництва залежно від специфіки їх господарського використання.

Література

1. Бурмистров Н.П., Коровин С.Ф. Оценка, анализ и планирование технико-экономического уровня производства. – К.: Техника, 1986. – 77 с.
2. Иванов А.М, Левина О.К., Михальская И.П. и др. Производственный потенциал: обновление и использование. – К.: Наук. думка, 1989. – 254 с.
3. Сеница В.Г. Производственный потенциал предприятия и эффективность его использования // Экономика промышленного производства, Республ. меж вед. сб. науч. трудов. – Минск, 1992. – вып. 21. – С. 73–78.
4. Синк Д.С. Управление производительностью: планирование, измерение и оценка, контроль повышения. / Пер. с англ. – М.: Прогресс, 1989. – 528 с.
5. Слижис М.У. Экономический потенциал основных производственных фондов в машиностроении. – М.: Машиностроение, 1986. – 152 с.
6. Фатфутдинов Р.А. Производственный менеджмент: Учеб. пособие. – М.: ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1997. – 400 с.

ТЕМА 8. МЕТОДИ ВИЗНАЧЕННЯ РЕЗЕРВІВ РОЗВИТКУ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

Вивчаючи тему методи визначення резервів розвитку потенціалу підприємства перш за все студенти мають згадати сутність інтелектуальної власності як найважливішого виду нематеріальних активів; поняття об'єктів виняткових прав; класифікацію охоронних результатів творчої діяльності; секрети виробництва (ноу-хау), що використовують для цілей бізнесу та оцінки.

Основними аспектами для вивчення мають стати: охоронні засоби індивідуалізації (товарні знаки, знаки обслуговування та найменування міст походження товарів); формування портфеля прав; специфікація охоронних прав та її особливості щодо конкретних об'єктів інтелектуальної власності; майнові права користування землею, природними ресурсами, майном та ін.; передача прав на нематеріальні активи згідно із законодавством України.

Студенти мають оволодіти методами і особливостями оцінки потенціалу підприємства в цілому та ринкової вартості нематеріальних активів і особливостями методів оцінки вартості інтелектуальної власності як складової резервів розвитку.

Окремо слід розглянути суть системи показників оцінки ефективності управління потенціалом підприємств різних форм власності та систем господарювання.

При розгляді господарських ситуацій та розв'язанні задач студентам слід звернути увагу на оцінку прав інтелектуальної власності при корпоративних трансакціях; способи оцінки патентів і ліцензій при продажу; оцінка вартості ноу-хау та винаходів методом дисконтованих доходів; використання в оцінці нематеріальних активів методу прямої капіталізації доходу; суть методу зайвої (надмірної) рентабельності, що використовується при оцінці вартості підприємства. Застосування витратного підходу для оцінки деяких видів нематеріальних активів має стати завершальним етапом розгляду даної теми.

Питання для поглибленого вивчення теми

1. Взаємозв'язок понять «інтелектуальна власність», «нематеріальні ресурси» та «нематеріальні активи».
2. Формування та оцінка ефективності функціонування інформаційної системи підприємства.
3. Управління інтелектуальною власністю підприємства.
4. Визначення вартості ноу-хау та інших видів нетрадиційних видів нематеріальних активів підприємства.

Орієнтовні теми реферативних доповідей

1. Становлення та розвиток поняття «нематеріальні активи» підприємства.
2. Методологічні принципи ціноутворення на об'єкти інтелектуальної власності.
3. Механізм використання резервів розвитку потенціалу підприємства.
4. Система управління виявлення резервів розвитку підприємства.
5. Переваги та недоліки витратних, результатних і порівняльних методик оцінки нематеріальних активів підприємства.
6. Особливості оцінки вартості науково-технічної інформації.
7. Методичні принципи оцінки вартості ліцензій та патентів різних видів.
8. Оцінка потенціалу нематеріальних активів у франчайзингових угодах підприємств та організацій.

Питання для самоконтролю

1. Чи залежить структура портфеля нематеріальних активів підприємства від сфери бізнесу?
2. Поясніть механізм впливу нематеріальних активів підприємства на його потенціал.
3. Які специфічні риси відрізняють нематеріальні ресурси від інших активів підприємства?

4. Які резерви розвитку потенціалу підприємства найпоширеніші в транспортній галузі?

5. В чому полягає суть системи показників оцінки ефективності управління потенціалом підприємств різних форм власності та систем господарювання?

Література

1. Голов С. Принципи і проблеми обліку ділової репутації фірми (гудвіл) // Бухгалтерський облік і аудит. – № 3. – 1995 – с. 14–16.

2. Ноздрева Р.Б., Цыгичко Л.И. Маркетинг: как побеждать на рынке. – М.: Финансы и статистика, 1991. – С. 245–248.

3. Сопко В. Бухгалтерский учет нематериальных активов. – К., 1993. – 18 с.

4. Економіка підприємства: Структ.-логіч. навч. посібник / За ред. д-ра екон. наук, проф. С.Ф. Покропивного. – К: КНЕУ, 2001. – С. 95–110.

ТЕМА 9. УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

В ході засвоєння та проведення аналітичної характеристики стану підприємства варто звернути увагу на стан трудових ресурсів і кадрового потенціалу. Студентам слід звернути увагу на базові аспекти: склад, структура і динаміка кадрів; оцінка кваліфікаційного рівня всіх категорій персоналу; структура, склад і якісна оцінка управлінського персоналу.

Аналітична оцінка управлінською потенціалу має знайти відображення при розгляді оцінки ділових якостей менеджера. Оцінка рівня управлінської діяльності за показниками рівня організації праці, виробництва, управління, результативності роботи служб забезпечення відповідних умов праці та

життєзабезпечення є загальноприйнятими та обов'язковими для практичного застосування студентами під час практичних робіт.

Студентам слід звернути особливу увагу на особливості та дискусійність питань вибору різних стратегій конкуренції.

В ході практичного заняття слід розглянути схему формування організаційно-економічного механізму підвищення конкурентоспроможності потенціалу підприємства та зазначити мету управління – створення та підтримка переваг на ринку, що досягається через ефективність використання трудового потенціалу (живої праці); різноманітні підходи до визначення ефективності управління тощо. Студенти мають провести порівняння показників ефективності підприємницької діяльності та ефективності управління як найпоширенішого погляду на визначення результативності управління. Слід також визначити основні етапи визначення узагальнюючого показника ефективності управління: визначення цілей виробничої системи та управління; вибір показників, що відображають результативність управління у досягненні цілей виробничої системи; визначення всієї сукупності витрат, пов'язаних з функціонуванням системи управління; організаційно-економічна оцінка об'єкта, що досліджується, вибір бази для порівняння витрат на управління; вирахування питомих витрат на управління; визначення співвідношення результативності управління і питомих витрат на нього за порівняльні періоди або на порівнюваних об'єктах.

Студенти мають запам'ятати, що формування системи управління конкурентоспроможністю потенціалу вітчизняних підприємств передбачає розробку та реалізацію відповідних заходів як на рівні держави так і на рівні окремих підприємств.

Питання для поглибленого вивчення теми

1. Становлення та розвиток економічної категорії «трудоий потенціал».
2. Вітчизняні методики оцінки трудового потенціалу персоналу підприємства та сфери їх застосування.

3. Вплив вибору стратегії на конкурентну позицію підприємства
4. Використання сучасних моделей корисності при оцінці трудового потенціалу співробітників як складової конкурентоспроможності підприємства.

Орієнтовні теми реферативних доповідей

1. Методологія оцінки трудового потенціалу технологічного персоналу підприємства.
2. Визначення розміру та ефективності використання трудового потенціалу управлінського персоналу підприємства.
3. Вплив системи мотивації на трудовий потенціал співробітників підприємства.
4. Управління трудовим потенціалом організації та його розвиток.

Питання для самоконтролю

1. Чому існує необхідність відокремленого аналізу внутрішніх та зовнішніх складових конкурентоспроможності потенціалу підприємства?
2. Які основні стратегії конкуренції ви запам'ятали?
3. Які зміни відбуваються в процесі підвищення конкурентоспроможності потенціалу сучасних підприємств під впливом факторів науково-технічного прогресу?
4. Як визначити поняття «якість трудового потенціалу» організації?

Література:

1. Беклемищев Е.П. Оценка деловых качеств руководителей и специалистов. – М., 1990.
2. Горелов П.Л. Экономика трудовых ресурсов. – М.: Высш. шк., 1989. – 107 с.
3. Одегов Ю.Г. и др. Трудовой потенциал предприятия: пути эффективного использования / Ю.Г. Одегов, В.Б. Бычин, К.Л. Андреев. Под ред. Н.А. Иванова. – Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 1991. – 172 с.

4. Соболев С.Н. Предпринимательство (начало бизнеса) – К., 1994.
5. Тихомиров А.В. Оценка эффективности управления производством. – М.: Экономика, 1984. – 104 с.
6. Трудовой потенциал промышленного предприятия. Проблемы управления: теория, методология, опыт. / Н.А. Иванов, Ю.Г. Одегов, К.Л. Андреев. – Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 1988. – 254 с.
7. Фатфутдинов Р.А. Производственный менеджмент: Учеб. пособие. – М.: ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1997. – 400 с.
8. Економіка підприємства: Структ.-логіч. навч. посібник / За ред. д-ра екон. наук. проф. С.Ф. Покропивного. – К.: КНЕУ, 2001. – С. 95–110.

ТЕМА 10. ОЦІНКА РИНКОВОЇ ВАРТОСТІ БІЗНЕСУ

Необхідність, функціональне призначення й методичні підходи до оцінки вартості бізнесу є завершальними та узагальнюючими питаннями курсу. Студентам слід звернути увагу на цілі і найпоширеніші випадки необхідності оцінки ринкової вартості бізнесу та відзначити майновий, дохідний і порівняльний підходи до оцінки вартості бізнесу, а також визначити вибір і застосування їх залежно від функціонального призначення оцінки й особливостей підприємства.

При розгляді наступного питання студенти мають оволодіти такими методами оцінки вартості бізнесу: майновий метод (методи накопичення активів); балансові методи оцінки активів підприємства: балансова вартість, метод замінування і метод ліквідаційної вартості. При розгляді цих питань слід звернути увагу на етапність і алгоритм розрахунків майнової цінності власних активів підприємства, вибір показників дохідності підприємства і методів їх розрахунків; прогнозування майбутніх грошових потоків, валовий дохід, динаміка витрат виробництва, інвестицій та інших фінансових показників, а

також способи визначення пост-прогновної (залишкової) і теперішньої вартості підприємства.

Порівняльний підхід в оцінці вартості бізнесу є також важливим питанням для розгляду. Студенти мають розглянути суть і особливості методу “підприємства-аналога”, за допомогою якого реалізується порівняльний та частково дохідний підхід. Крім того студенти мають усвідомити ринкову вартість акцій підприємства-аналога як вихідного компонента для розрахунків вартості підприємства, що оцінюється. Слід звернути увагу на поняття мультиплікатора, його різновиди та їх значення в обґрунтуванні середньої вартості підприємства.

Питання для поглибленого вивчення теми

1. Які Ви знаєте аналітичні технології структуризації бізнесу для цілей оцінки його вартості?
2. Які існують особливості створення цільових систем показників підприємств різних сфер діяльності?
3. Сучасні альтернативні підходи до оцінки вартості гудвілу підприємства: їх переваги та недоліки.
4. Використання вітчизняної звітності підприємств як інформаційної бази оцінки вартості бізнесу: проблеми та рішення.

Орієнтовні теми реферативних доповідей

1. Різновиди мультиплікатора.
2. Обґрунтування середньої вартості підприємства за допомогою мультиплікатора.

Питання для самоконтролю

1. Особливості методів оцінки вартості бізнесу.
2. Методи витратного підходу до оцінки вартості бізнесу.
3. Методи результатного підходу до оцінки вартості бізнесу.

4. Методи оцінки вартості бізнесу, що базуються на порівняльному підході.

Література

1. Ковалев А.П. Оценка стоимости имущества промышленного предприятия: Учеб. пособие. – М.: Станкин, 1995. – С. 3.

2. Оценка стоимости предприятий и приватизация (Центр сотрудничества с европейскими странами переходной экономики). – Париж: ОЭСР, 1994. – 52 с.

3. Оценка стоимости предприятия (бизнеса): Учеб. пособие / Под ред. Н.А. Абдулаева, Н.А. Колайко – М.: ЭКМОС, 2000. – 352 с.

4. Рєпін С.А., Рєпіна І.М. Рейтинговий метод оцінки фінансового потенціалу підприємства // Реформа фінансово-кредитної системи перехідної економіки: Зб. наук. праць. – Луцьк: Ред.-вид. відд. Волин. ун-ту. – 1997. – С. 143–146.

5. Ревуцкий Л.Д. Потенциал и стоимость предприятия. – М.: Перспектива, 1997. – 124 с.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Методика вирішення типових задач курсу розглянута в розділі «Методичні вказівки щодо виконання контрольної роботи» (стор.59).

МОДУЛЬ 1. УПРАВЛІННЯ ФОРМУВАННЯМ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

ТЕМА 1. СУТНІСНА ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА ТА ЙОГО ДЖЕРЕЛА

План семінарського заняття

1. Загальнонаукова суть терміну "потенціал" та еволюція його використання в економічних дослідженнях.
2. Основні елементи підприємницького потенціалу.
3. Поняття, характерні риси, структура потенціалу підприємства і сучасні тенденції його розвитку.
4. Аналіз джерел збільшення підприємницького потенціалу.

Орієнтовні теми реферативних доповідей

1. Еволюція визначення терміна «потенціал» в економічних дослідженнях.
2. Характерні ознаки та структурні елементи підприємницького потенціалу.
3. Сучасні тенденції розвитку виробничого потенціалу підприємства та його складових.
4. Інфраструктурний потенціал і його місце в сучасному розвитку підприємства.
5. Значення управлінського потенціалу для успішного ведення бізнесу.

6. Діалектика розвитку потенціалу підприємства та підходи до управління ним.

7. Графоаналітичні підходи до опису потенціалу підприємства.

Задача 1

На підприємстві є 60 структурних підрозділів, а відповідно до типової структури та нормативних умов їх формування (за чисельністю працюючих) їх повинно бути не більше 45. Фактична чисельність працівників апарату управління складає 195, при нормативній чисельності 120.

Обчислити коефіцієнт економічності апарату управління підприємством.

Задача 2

Обчисліть показники використання основних фондів та озброєності робітників основними фондами, а також коефіцієнт зношування основних фондів на кінець року, якщо відомо, що початкова вартість основних фондів на початок року становить 10 млн. грн., на кінець року – 12,1 млн грн. Залишкова вартість основних фондів на кінець року – 11,3 млн. грн. За звітний період валова продукція становить 25 млн. грн., чисельність робітників – 3200 осіб.

Задача 3

Визначте повну початкову вартість основних фондів підприємства, якщо відомо, що річна норма амортизаційних відрахувань становить 15%, а сума щорічних амортизаційних відрахувань – 4800 грн.

Задача 4

На машинобудівному заводі завдяки впровадженню прогресивної технології поліпшився коефіцієнт використання металу на 15%. До впровадження прогресивної технології втрати й відходи металу становили 30 т, або 25% чистої маси виробів. Визначте: обсяг готової продукції (за її чистою масою); загальну потребу металу на той самий обсяг продукції за старою

технологією; коефіцієнт використання металу (розрахунковий і фактичний); потребу в металі для виконання тієї самої програми; економію металу за рахунок підвищення коефіцієнта використання металу.

Література

1. Авдеенко В.Н., Котлов В.А. Производственный потенциал промышленного предприятия. - М.: Экономика, 1989. – 240 с.
2. Адимбаев Т.Л. Экономический потенциал и эффективность его использования. – Алма-Ата: Наука, 1990. – 369 с.
3. Одегов Ю.Г. и др. Трудовой потенциал предприятия: пути эффективного использования / Ю.Г. Одегов, В.Б. Бычин, К.Л. Андреев; Под ред. Н.А. Иванова. - Саратов: Изд-во Сарат. ун-та, 1991. – 172 с.
4. Рєпіна І.М. Підприємницький потенціал: методологія оцінки та управління // Вісник Української Академії державного управління при Президентіві України. – 1998. – № 2. – С. 262. – 271.

ТЕМА 2. ОЦІНКА ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ПІДПРИЄМНИЦЬКОГО ПОТЕНЦІАЛУ

План семінарського заняття

1. Визначення процесу формування потенціалу підприємства.
2. Властивості економічних систем.
3. Алгоритм процесу формування потенціалу підприємства.
4. Оптимізація структури потенціалу підприємства.

Орієнтовні теми реферативних доповідей

1. Методологія формування, оновлення потенціалу підприємства та його складових.
2. Організаційно-методичні підходи до побудови потенціалу

підприємства.

3. Сучасні тенденції розвитку виробничого потенціалу господарюючого суб'єкта.

4. Потенціал відтворення: природа виникнення та напрямки формування.

5. Форми прояву закону синергії при функціонуванні економічної системи.

6. Проблеми формування та перспективи розвитку потенціалу промислових підприємств України.

Задача 1

У фінансово-економічному відділі підприємства працює 35 осіб. Менеджер і його заступник та ще 19 працівників мають вищу освіту. Три особи мають вищу незакінчену вищу освіту, 4 працівника мають спеціальну освіту; 3 – вчаться без відриву від виробництва, 4 – мають середню освіту і практичний стаж роботи.

Визначити рівень кваліфікації працівників даного відділу.

Задача 2

Визначте коефіцієнти відновлення, вибуття, зношування й придатності основних виробничих фондів, використовуючи такі дані: основні фонди підприємства на початок звітного року за повною первісною вартістю становили 15 млн. грн. За рік введено нових основних фондів на суму 2400 тис. грн. Вибуло за цей час основних фондів за первісною вартістю 1500 тис. грн. Зношування основних фондів на початок року становило 30%. Річна норма амортизації 15%.

Задача 3

Планується ввести у виробництво новий верстат вартістю 54 000 грн., що буде експлуатуватися протягом трьох місяців, і списати старий верстат з

ліквідаційною вартістю 3,6 тис. грн., що працюватиме 9 місяців. Первісна вартість основних фондів становить 185,6 тис. грн.

Визначте середньорічну вартість основних фондів.

Література

1. Ансофф И. Новая корпоративная стратегия. – СПб: Питер Кош, 1999. – 416 с. (Серия "Теория и практика менеджмента").
2. Беляев А.А., Коротков Э.М. Систематология организации: Учебник / Под ред. д-ра экон.наук, проф. Э.М. Короткова. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 182 с.
3. Герасимчук В.Г. Развитие предприятия: диагностика, стратегия, эффективность. – К.: Вища шк., 1995. – 167 с.

ТЕМА 3. ЗАСТОСУВАННЯ ОСНОВНИХ МЕТОДІВ ОЦІНКИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

План семінарського заняття

1. Основні категорії та суть конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
2. Взаємозв'язок категорій ринку, конкуренції та конкурентоспроможності.
3. Методи вимірювання конкурентоспроможності об'єктів.
4. Визначення кількісної оцінки конкурентоспроможності об'єктів.

Орієнтовні теми реферативних доповідей

1. Конкуренція та конкурентоспроможність.
2. Природа виникнення конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
3. Конкурентоспроможність потенціалу промислових підприємств України: стан і шляхи підвищення.

4. Зарубіжний досвід визначення конкурентоспроможності підприємства та його потенціалу.

5. Евристичні методи оцінки конкурентоспроможності потенціалу підприємства.

Задача 1

На підприємстві з чисельністю 3258 працюючих норма керованості майстрів – 62 чол. Середня норма керованості для керівників вищих рівнів 6 чол. і підприємство працює у 2 зміни – 18 годин. Розрахувати кількість рівнів управління.

Задача 2

Розрахуйте показники ефективності використання ОВФ: середньорічну вартість ОФ; вартість ОФ на кінець року; фондвіддачу, фондомісткість, фондоозброєність; коефіцієнт відновлення й вибуття. Вартість ОВФ підприємства на початок року – 75,4 тис. грн. Вартість ОФ, що вводять в експлуатацію у квітні планового року, – 25,1 тис. грн. Вартість ОФ, що вибули з експлуатації в червні планового року, – 6,5 тис. грн. Річний обсяг реалізованої продукції – 135 тис. грн. Середня чисельність ПВП підприємства – 218 чол.

Задача 3

Визначте приватні показники оцінки ефективності використання ОВФ підприємства, якщо відомо, що в цеху встановлено 100 верстатів, з них у першу зміну працювали всі; у другу – тільки половина з них. Дійсний річний фонд роботи одного верстата дорівнює 4 000 год. Режим роботи цеху – 2 зміни. Тривалість зміни – 8 год. Число робочих днів за рік – 260. Річний обсяг випуску продукції дорівнює 280 тис. грн.. при рівні виробничої потужності цеху 310 тис. грн.

Література

1. Вютрих Х., Винтер В. Конкурентоспособность глобальных предприятий // Проблемы теории и практики управления. // № 3. – 1995. – С. 96 – 101.
2. Кононенко І. Метод експрес-аналізу рівня конкурентоспроможності продукції // Економіка України. // № 2. – 1998. – С. 80 – 83.
3. Шварц Г. «Мягкие» составляющие конкурентоспособности // Проблемы теории и практики управления. // № 4. – 1995. – с. 96 – 99.
4. Фатхутдинов Р.А. Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление – М: ИНФРА-М, –2000.–312с.

ТЕМА 4. УПРАВЛІННЯ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА ЯК ЕКОНОМІЧНОЮ СИСТЕМОЮ

План семінарського заняття

1. Оцінка потенціалу підприємства.
2. Властивості економічних систем.
3. Концептуальні засади формування потенціалу підприємства та принципи їх застосування.
3. Особливості функціонування соціально-економічних систем.

Орієнтовні теми реферативних доповідей

1. Переваги й недоліки інтегрального показника виміру потенціалу.
2. Ланцюг формування вартості потенціалу підприємства.
3. Ризики і невизначеність при оцінці ринкової вартості потенціалу підприємства.
4. Евристичні методи оцінки потенціалу підприємства.

Задача 1

На підприємстві двохзмінний графік роботи (16 годин). Спостерігаючи за трудовою дисципліною, можна дійти висновку, що втрати робочого часу складають 8 годин, що негативно впливає на виробничий процес і свідчить про недоліки в організації управління даним підприємством.

Визначити стан трудової дисципліни за коефіцієнтом.

Задача 2

До лінійно-функціональної структури управління машинобудівного заводу входить 37 структурних одиниці. Типова структура і встановлені нормативи передбачають не більше 30. Фактична чисельність працівників апарату управління складає 200 осіб при нормативній чисельності 160 осіб.

Обчислити коефіцієнт економічності апарату управління підприємством.

Задача 3

На підприємстві з лінійною структурою управління є 29 відділів. Фактична чисельність працюючих у цих відділах нараховує 190 осіб. Враховуючи нормативи, за якими відділів повинно бути не більше 23 і працюючих 150 осіб, слід обчислити коефіцієнт економічності апарату управління підприємством.

Задача 4

В плановому відділі працює 5 осіб. З них 3 працівники мають вищу освіту, один – середню спеціальну освіту, один – середню освіту і три роки практичного стажу на підприємстві. Визначити рівень освіти і рівень кваліфікації робітників планового відділу.

Література

1. Ковалев Л.П. Оценка стоимости имущества промышленного предприятия: Учеб. пособие. – М.: Станкин, 1995. – С. 3.

2. Основы оценочной деятельности / Ф. Риполь-Сарагоси – М.: Приор, 2001. –240 с.

3. Петрович И.М., Теребух А.А. Производственный потенциал предприятия и его измерение // Организация и планирование отраслей народного хозяйства. – 1991. – вып. 102. – С. 34–43.

4. Штефанич Д.А., Стефанив Ф.И. Методические вопросы оценки пропорциональности производственного потенциала предприятия народного хозяйства. 1989. – вып. 96. – С. 39–42.

МОДУЛЬ 2. УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

ТЕМА 5. ОЦІНКА ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА В СИСТЕМІ ПАРАМЕТРІВ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО ПРОЕКТУВАННЯ

План семінарського заняття

1. Механізм функціонування організаційного потенціалу підприємства.
Основні елементи.

2. Роль методів і функцій управління в процесах формування організаційного потенціалу підприємства.

3. Вибір раціональної організаційної структури для цілей подолання проблем внутрішнього розвитку.

4. Вироблення критеріїв для оцінювання можливостей організаційної структури управління.

Орієнтовні теми реферативних доповідей

1. Ризики й невизначеність під час оцінки ринкової вартості підприємства.
2. Методи розрахунку коефіцієнтів капіталізації: їх зміст, сфера застосування та порівняльна характеристика.
3. Сутність мультиплікатора, його різновиди та методи використання для розрахунків ринкової вартості потенціалу підприємства.
4. Сфера застосування функцій грошової одиниці при оцінці вартості потенціалу підприємства.

Задача 1

На промисловому підприємстві менеджер при виникненні проблемної ситуації приймає управлінське рішення. Ця процедура пов'язана з економічною ефективністю управління, а саме з витратами, що пов'язані з прийняттям рішень. Визначити економічну ефективність організації управління, якщо діяльність системи управління приносить 2350 грн, а витрати на управління 1000 грн.

Задача 2

Випуск продукції заводом за рік становив 16 800 тис. грн. У результаті поліпшення використання тих самих ОВФ випуск продукції за рік збільшився на 8%, а фондомісткість продукції знизилася на 25%. Визначте фондомісткість, фондівіддачу й випуск продукції в плановому році. Середньорічна вартість ОВФ – 5 000 тис. грн.

Задача 3

Основні виробничі фонди фірми на початок звітного року становили 5 229 тис. грн. На початку липня фірма придбала нові ОФ вартістю 557 тис. грн., а на початку листопада вивела з експлуатації ОФ вартістю 127 тис. грн. У звітному році обсяг товарної продукції становить 24 760 тис. грн., а рівень

рентабельності продукції – 12%. Визначте фондвіддачу й розмір прибутку розраховуючи на 1 грн. вартості основних фондів.

Задача 4

Визначте норматив оборотних фондів по елементах (виробничі запаси, незавершене виробництво й готова продукція) та їхню загальну суму. Виробнича програма – 700 виробів за рік, собівартість одного виробу – 150 грн. Коефіцієнт наростання витрат у незавершеному виробництві – 0,66. Витрати основних матеріалів на один виріб – 100 грн. при нормі запасу 25 днів. Витрати допоміжних матеріалів на річний випуск – 6 000 грн. при нормі запасу 40 днів, палива – 3 200 грн. на 30 днів, інші виробничі запаси – 9 000 грн. на 60 днів. Витрати майбутніх періодів – 1 000 грн. Норма запасу готової продукції – 5 днів (цифри умовні). Тривалість виробничого циклу (середнє) – 36,5 дні.

Література

1. Григорьев В. В., Островкин И. М. Оценка стоимости предприятий: имущественный подход. – М.: Дело, 1998. – 224 с.

2. Интеллектуальная собственность в Украине: правовые основы и практика. – Науч.-практ. изд.: В 4-х т. / Под общ. ред. А. Д. Святоцкого.– Т. 4: Оценка интеллектуальной собственности: бухгалтерский учет и налогообложение / О. Б. Бутник-Сиверский, А. П. Гавриленко, С. А. Довгий и др.. Под ред. О. Б. Бутник-Сиверского, А. Д. Святоцкого. – К.: Ін Юре, 1999. – 384 с.

3. Мендрул А., Пузий Ф., Галкин И., Скринько С. и др. Учеб. пособие для подготовки к сдаче квалификационного экзамена по экспертной оценке имущества, недвижимости, имущественных и неимущественных прав, бизнеса, техники и оборудования (категории А, В, С). – К.: Консалтинговая фирма «Эксперт-Л», 2000. – 323 с.

ТЕМА 6. ВИРОБНИЧИЙ ПОТЕНЦІАЛ ПІДПРИЄМСТВА: СТРУКТУРА, ВИМІРЮВАННЯ ВЕЛИЧИН, ОЦІНЮВАННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ

План семінарського заняття

1. Управління створенням додаткової вартості на сучасному виробництві.
2. Взаємодія ресурсів виробничого потенціалу.
3. Модель управління формуванням та розвитком виробничого потенціалу підприємства.

Орієнтовні теми реферативних доповідей

1. Визнання виробничої складової частиною потенціалу підприємств та організацій.
2. Методологічні принципи оцінки і управління виробничим потенціалом.
3. Сутність і специфіка нормативного та експертного підходу до управління виробничим потенціалом підприємства.
4. Методи результатного підходу до управління виробництвом на підприємствах різних галузей.
6. Методи порівняльного підходу до оцінки результатів управління виробничим потенціалом підприємства.

Задача 1

Менеджер відділу маркетингу приймає управлінські рішення. Для цієї управлінської процедури використовується інформація, зокрема вхідна, що складає 700 документів за місяць. Із них використовується для вивчення і прогнозування попиту 250. Крім того, ця інформація використовується ефективно не у повному обсязі, а тільки 35 документів.

Необхідно розрахувати коефіцієнт абсолютного та коефіцієнт ефективного використання інформації.

Задача 2

Визначте економічну ефективність капітальних вкладень на будівництво нового промислового підприємства, якщо кошторисна вартість будівництва 65 млн. грн., капітальні вкладення на створення нових оборотних коштів 15 млн. грн., вартість річного обсягу зробленої продукції в оптових цінах підприємства 300 млн. грн., собівартість річного обсягу виробництва 275 млн. грн., розрахункова рентабельність не менше, ніж 0,25.

Задача 3

Визначте суму повернення за довгостроковий кредит, якщо авансовані капітальні вкладення становлять 250 тис. грн., тривалість кредиту – 5 років, частка капітальних вкладень за роками – 0,2, річна відсоткова ставка за кредит – 15 %. Кредит виплачується:

- а) по завершенні строку авансування, тобто наприкінці п'ятого року;
- б) щорічно з урахуванням відсоткової ставки за кредит.

Задача 4

Підприємство збирається придбати через 5 років новий верстат вартістю 12 000 грн. Яку суму грошей необхідно вкласти зараз, щоб через п'ять років мати можливість зробити покупку, якщо відсоткова ставка прибутковості вкладення становить: а) 12%; б) 13%;

Література

1. Дмитренко В. Досвід грошової оцінки виробництва // Економіка України. – 1997. – № 11. – С. 48.
2. Закон України "О транспорте" // Гос. информ. бюл. – 1994. – С. 3–16.
4. Рабинович В.М. Экономическая оценка земельных ресурсов и эффективности инвестиций. – М., 1997. – 224 с.

ТЕМА 7. ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ТЕХНІКО-ТЕХНОЛОГІЧНОГО ПОТЕЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

План семінарського заняття

1. Технологічний базис виробництва.
2. Технологічне, функціональне, економічне старіння.
3. Фактори технологічного розвитку
4. Технологічне співробітництво.

Орієнтовні теми реферативних доповідей

1. Особливості оцінки ринкової вартості транспортних засобів.
2. Методологія ідентифікації та оцінки вартості цілісних техніко-технологічних комплексів сучасних підприємств.
3. Вплив різних видів зносу машин та обладнання на їх ринкову вартість.
4. Переваги та недоліки витратних, результатних і порівняльних методик оцінки вартості машин та обладнання.

Задача 1

Менеджер технічного відділу підприємства здійснює управлінські процедури . Для цього використовується вхідна інформація, 600 документів на місяць. Із цих документів, зокрема для такої управлінської процедури, як прийняття рішень, він використовує 150 документів. Прийняття рішень пов'язано з витратами у системі управління. Планові витрати на обробку документів складають 2500 грн. на місяць, а фактичні 6000 грн. Визначити коефіцієнт абсолютного використання інформації та економічність апарату управління.

Задача 2

Ринкова вартість звичайних акцій компанії становить 800 000 грн, привілейовані акції – 300 000 грн., а загальний позиковий капітал – 500 000 грн.

Вартість власного капіталу становить 18%, привілейованих акцій – 11 %, а облігацій компанії – 9 %. Визначте середню вартість капіталу компанії при ставці податку на прибуток 30 %.

Задача 3

Підприємство вимагає, як мінімум, 18% віддачі при інвестуванні власних коштів. У цей час підприємство має у своєму розпорядженні можливість купити нове обладнання вартістю 84 500 грн. Використання цього устаткування дасть можливість збільшити обсяг продукції, що в результаті приведе до 17 000 грн. додаткового річного доходу протягом 15 років використання устаткування. Обчисліть чисте сучасне значення проекту, припустивши, що після закінчення проекту устаткування може бути продане по залишковій вартості 2500 грн.

Задача 4

Фінансовий менеджер підприємства запропонував Вам інвестувати Ваші 7000 грн. у його підприємство, пообіцявши повернути 9000 грн. через 2 роки. Маючи інші інвестиційні можливості, визначте відсоткову ставку прибутковості запропонованого варіанта вкладення коштів.

Література

1. Бурмистров Н.П., Коровин С.Ф. Оценка, анализ и планирование технико-экономического уровня производства. – К.: Техника, 1986. – 77 с.
2. Иванов А.М, Левина О.К., Михальская И.П. и др. Производственный потенциал: обновление и использование. – К.: Наук. думка, 1989. – 254 с.
3. Сеница В.Г. Производственный потенциал предприятия и эффективность его использования // Экономика промышленного производства, Республ. меж вед. сб. науч. трудов. – Минск, 1992. – вып. 21. – С. 73–78.
4. Фатфутдинов Р.А. Производственный менеджмент: Учеб. пособие. – М.: ЗАО «Бизнес-школа «Интел-Синтез», 1997. – 400 с.

ТЕМА 8. АНАЛІЗ ТА ОЦІНКА РЕЗЕРВІВ РОЗВИТКУ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА

План семінарського заняття

1. Поняття, призначення і класифікація резервів розвитку потенціалу підприємства.
2. Методи і особливості оцінки потенціалу підприємства.
3. Суть системи показників оцінки ефективності управлінням потенціалом підприємств різних форм власності та систем господарювання.
4. Розв'язання задачі і господарських ситуацій.

Орієнтовні теми реферативних доповідей

1. Становлення та розвиток поняття «нематеріальні активи» підприємства.
2. Методологічні принципи ціноутворення на об'єкти інтелектуальної власності.
3. Механізм використання резервів розвитку потенціалу підприємства.
4. Система управління виявлення резервів розвитку підприємства.
5. Переваги та недоліки витратних, результатних і порівняльних методик оцінки нематеріальних активів підприємства.
6. Особливості оцінки вартості науково-технічної інформації.
7. Методичні принципи оцінки вартості ліцензій та патентів різних видів.
8. Оцінка потенціалу нематеріальних активів у франчайзингових угодах підприємств та організацій.

Задача 1

На підприємстві у зв'язку із впровадженням інновацій необхідно ввести в дію нові засоби виробництва, що оцінюються у 250 000 грн. Планом передбачено випуск виробів на суму 120 000 грн на рік. Собівартість продукції складає 50 000 грн. Для вдосконалення як виробничого, так і управлінського

процесу необхідно вкласти капітал, що складає 20 000 грн. Обчислити абсолютну економічну ефективність.

Задача 2

Нехай обидва проекти мають однаковий обсяг інвестицій \$1000 і розраховані на 4 роки. Проект А по роках генерує такі грошові потоки, \$: 500; 400; 300; 100; проект Б – 100; 300; 400; 600. Вартість капіталу проекту оцінена на рівні 10 %. Розрахуйте дисконтний строк окупності проекту і з'ясуйте, який проект ефективніший.

Задача 3

Підприємство планує вкласти гроші в придбання нового пристосування, що коштує \$3170 і має термін служби 4 роки з нульовою залишковою вартістю. Із впровадженням пристосування, за оцінками, можна забезпечити вхідний грошовий потік \$1000 протягом кожного року. Керівництво підприємства дозволяє проводити інвестиції тільки в тому випадку, якщо це дає віддачу хоча б на рівні 10 % за рік. Чи можна прийняти до реалізації даний проект?

Задача 4

На підприємстві з безперервним циклом виробництва середньодобове надходження виробу А на склад готової продукції становить 1000 шт. Час знаходження продукції на складі з моменту надходження до моменту відвантаження в середньому становить 2 дні. Оптова ціна 1 виробу – 25 грн. Визначте норматив запасів готової продукції в натуральному й грошовому вираженні.

Література

1. Голов С. Принципи і проблеми обліку ділової репутації фірми (гудвіл)
// Бухгалтерський облік і аудит. – № 3. – 1995 – с. 14–16.

2. Ноздрева Р.Б., Цыгичко Л.И. Маркетинг: как побеждать на рынке. – М.: Финансы и статистика, 1991. – С. 245–248.

3. Сопко В. Бухгалтерский учет нематериальных активов. – К., 1993. – 18 с.

4. Економіка підприємства: Структ.-логіч. навч. посібник / За ред. д-ра екон. наук, проф. С.Ф. Покропивного. – К: КНЕУ, 2001. – С. 95–110.

ТЕМА 9. УПРАВЛІННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЮ ПОТЕНЦІАЛУ ПІДПРИЄМСТВА НА ОСНОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ

План семінарського заняття

1. Стратегії конкуренції.
2. Внутрішні резерви підвищення конкурентоспроможності. Оцінка ділових якостей менеджерів.
3. Зовнішні фактори підвищення конкурентоспроможності.
4. Принципи розробки стратегій управління конкурентоспроможністю потенціалу підприємства
5. Стратегічне управління конкурентоспроможністю потенціалу підприємства.

Орієнтовні теми реферативних доповідей

1. Методологія оцінки трудового потенціалу технологічного персоналу підприємства.
2. Визначення розміру та ефективності використання трудового потенціалу управлінського персоналу підприємства.
3. Вплив системи мотивації на трудовий потенціал співробітників підприємства.
4. Управління трудовим потенціалом організації та його розвиток.

Задача 1

Визначте залишкову вартість машини и річну норму амортизації, якщо відомо, що її початкова вартість становить 10 000 грн., амортизаційний період – 8 років, щорічні амортизаційні відрахування – 820 грн., ліквідаційна вартість машини 260 грн.

Задача 2

Потреба підприємства „Соната" у комплектуючих виробках становить 50 000 одиниць на рік. Ціна одного комплектуючого виробу – 10 грн. Витрати підприємства на обслуговування, придбання комплектуючих виробів (розміщення замовлення, оформлення документів, контроль за проходженням розрахунків, надходженням виробів, за кількістю і якістю й т.п.) становлять 2000 грн. з розрахунку на кожну партію. Витрати на зберігання заготовлених комплектуючих виробів (орендна плата за складські приміщення, оплата робіт оперативного персоналу складів, втрата ресурсів у процесі зберігання, відсотки за кредит у випадку фінансування, закупівля за рахунок кредитних ресурсів і т.п.) становлять 18 % середньої вартості запасів комплектуючих виробів.

Визначте оптимальний розмір партії комплектуючих виробів і ритмічність їхнього надходження.

Задача 3

Нехай виробничий цикл дає змогу випускати 60 од. продукції за день, річна потреба в якій становить 6: 00 шт. або приблизно 25 шт. на день. Витрати на запуск партії виробів у виробництво становлять 180 грн., вартість виробництва виробів – 5,5 грн., за одиницю, річні витрати на зберігання – 18 % від вартості виробу. Підготовка до виробництва нової партії становить у середньому один тиждень.

Розрахуйте параметри системи управління запасами.

Задача 4

Випуск товарної продукції в порівнянних цінах за роках становив: 1998 р. – 70 000 тис. грн.; 1999 р. – 72 450 тис. грн.; 2000 р. – 76 380 тис. грн.; 2001 р. – 74 820 тис. грн.; 2002 р. – 79 350 тис. грн.

Проаналізуйте динаміку випуску товарної продукції, розрахувавши базисні й ланцюгові темпи зростання. Розрахуйте середньорічний темп зростання.

Література

1. Беклемищев Е.П. Оценка деловых качеств руководителей и специалистов. – М., 1990.
2. Одегов Ю.Г. и др. Трудовой потенциал предприятия: пути эффективного использования / Ю.Г. Одегов, В.Б. Бычин, К.Л. Андреев. Под ред. Н.А. Иванова. – Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 1991. – 172 с.
3. Соболев С.Н. Предпринимательство (начало бизнеса) – К., 1994.
4. Економіка підприємства: Структ.-логіч. навч. посібник / За ред. д-ра екон. наук. проф. С.Ф. Покропивного. – К.: КНЕУ, 2001. – С. 95–110.

ТЕМА 10. РИНКОВА ВАРТІСТЬ БІЗНЕСУ ТА ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВА

План семінарського заняття

1. Необхідність, функціональне призначення і методичні підходи до оцінки вартості бізнесу.
2. Балансові методи оцінки активів підприємства.
3. Особливості використання методу підходів при оцінці вартості бізнесу.
4. Суть, особливості й алгоритм використання методу підприємства-аналога.

Орієнтовні теми реферативних доповідей

1. Різновиди мультиплікатора.
2. Обґрунтування середньої вартості підприємства за допомогою мультиплікатора.

Задача 1

На підприємстві з чисельністю 7200 працюючих норма керованості майстрів – 25 осіб. Середня норма керованості для керівників вищих рівнів 6 осіб. І підприємство працює у 2 зміни – 16 годин. Розрахувати кількість рівнів управління.

Задача 2

Менеджер відділу маркетингу приймає управлінські рішення. Для цієї управлінської процедури використовується інформація, зокрема вхідна, що складає 360 документів за місяць. Із них використовується для вивчення і прогнозування попиту 125. Крім того, ця інформація використовується ефективно не у повному обсязі, а тільки 68 документів.

Необхідно розрахувати коефіцієнт абсолютного та ефективного використання інформації.

Задача 3

Визначити показники використання основних фондів (фондовіддачу, фондомісткість, фондоозброєність), якщо відомо, що вартість основних фондів на початок року становлять 690 тис. грн. У лютому буде введено основних фондів на 60 тис. грн., у липні – на 50 тис. грн. Обсяг випуску продукції становить 9500 тис. грн. Чисельність промислово-виробничого персоналу – 794 чол.

Задача 4

Проаналізуйте використання основних виробничих фондів підприємства. Зробіть висновки.

На початок звітного періоду підприємство мало основних виробничих фондів на суму 14 500,2 тис. грн. З 5 травня введені в дію виробничі потужності обсягом 1450,6 тис. грн., з 1 вересня – 267,5 тис. грн. Виведено з експлуатації 23 серпня основних фондів на суму 625,3 тис. грн. За рік обсяг виробництва продукції становив 100 800,6 тис. грн. Відповідно до затверджених планів, обсяг виробництва на даний період становив 96 000,0 тис. грн., а середньорічна вартість основних виробничих фондів – 14 550,0 тис. грн.

Задача 5

На початок звітного періоду підприємство мало основних виробничих фондів на суму 24 500,2 тис. грн. З 25 травня введені в дію виробничі потужності обсягом 1450,6 тис. грн., з 1 вересня – 267,5 тис. грн.

Виведено з експлуатації 23 серпня основних фондів на суму 3625,3 тис. грн. Розрахуйте показники руху основних фондів. Зробіть висновки.

Задача 6

На початок звітного періоду підприємство мало основних виробничих фондів на суму 24 500,2 тис. грн. З 25 травня введені в дію виробничі потужності обсягом 1450,6 тис. грн., з 1 вересня – 267,5 тис. грн.

Виведено з експлуатації 23 серпня основних фондів на суму 3625,3 тис. грн. Розрахуйте показники руху основних фондів. Зробіть висновки.

Література

1. Ковалев А.П. Оценка стоимости имущества промышленного предприятия: Учеб. пособие. – М.: Станкин, 1995. – С. 3.

2. Оценка стоимости предприятий и приватизация (Центр сотрудничества с европейскими странами переходной экономики). – Париж: ОЭСР, 1994. – 52 с.

3. Оценка стоимости предприятия (бизнеса): Учеб. пособие / Под ред. Н.А. Абдулаева, Н.А. Колайко – М.: ЭКМОС, 2000. – 352 с.

4. Ревуцкий Л.Д. Потенциал и стоимость предприятия. – М.: Перспектива, 1997. – 124 с.

ПІДГОТОВКА РЕФЕРАТИВНОЇ ДОПОВІДІ

Для більш поглибленого засвоєння навчальною курсу, пізнання актуальних теоретичних, методичних і практичних проблем оцінки і управління ресурсними, виробничими і підприємницькими можливостями підприємств в ринкових умовах господарювання, оволодіння слухачами програми одним з провідних елементів самостійної роботи слугує реферат. За час вивчення курсу “Управління потенціалом підприємства” студент має підготувати одну реферативну доповідь за тематичними розділами курсу.

Основною метою реферату є критичний аналіз наукових, методичних і прикладних підходів і обґрунтування особистих висновків і пропозицій щодо дискусійних аспектів актуальної проблематики управління потенціалом підприємства.

З урахуванням набутих навичок бібліографічної роботи і досвіду дослідження при виконанні курсових робіт студенти самостійно вибирають тему реферативної доповіді, складають перелік літератури з проблематики, що досліджується, і виокремлюють джерела (не менше трьох назв), які підлягають детальному вивченню і реферуванню.

Теоретичні узагальнення, висновки, пропозиції та інші результати дослідження, отримані на основі опрацювання найважливіших монографічних видань і журнальних статей та особистих розробок, оформлюють у вигляді письмової доповіді.

Реферативна доповідь повинна мати певну логічну побудову, послідовність та завершеність дослідження відповідного кола питань. Цьому сприяє така її структура:

- титульний аркуш;
- зміст роботи;
- вступ, який має містити обґрунтування актуальності вибраної теми, її наукове і прикладне значення, основну мету і завдання дослідження;
- основна частина, структурована за бажанням автора;

- заключна частина (висновки);
- додатки (таблиці, схеми);
- список використаної літератури.

Реферативну доповідь (реферат) слід писати від руки або подавати у вигляді машинописного тексту чи комп'ютерного набору на 10–12 сторінках машинописного тексту (за винятком додатків). По можливості як цифровий ілюстративний матеріал, прикладні дані бажано використовувати техніко-економічні і фінансові показники, досвід роботи підприємства (організації).

Основні наукові висновки і результати дослідження та прикладні рекомендації обговорюють і оцінюють на співбесіді з викладачем і враховують при визначенні остаточної екзаменаційної оцінки з курсу.

Найзмістовніші реферативні доповіді рекомендуються кафедрою до участі в конференціях і конкурсах наукових студентських робіт.

Теми реферативних доповідей

1. Еволюція розвитку терміну "потенціал" в економічних дослідженнях.
2. Методологія формування, оновлення потенціалу підприємства та його складових.
3. Організаційні підходи до побудови та управління потенціалом підприємства.
4. Сучасні тенденції управління виробничим потенціалом підприємства та його складових.
5. Інфраструктурний потенціал і його місце у сучасному розвитку підприємства.
6. Значення адміністративно-управлінського потенціалу для успішного ведення бізнесу.
7. Діалектика розвитку потенціалу підприємства та підходи до управління ним.
8. Графоаналітичні підходи до оцінки та управління потенціалом підприємства.

9. Метод "Управління за цілями" щодо менеджменту потенціалу підприємства.
10. Практика регулювання конкурентних відносин на вітчизняному ринку.
11. Ситуаційне проектування стратегії конкуренції для підприємств з різним ступенем домінування на ринку.
12. Методичні підходи щодо визначення конкурентоспроможності потенціалу підприємства на прикладі конкретної виробничої системи.
13. Особливості сучасного розвитку економіки України та проблеми, що стримують досягнення конкурентоспроможності.
14. Історія виникнення, становлення та розвитку ідеї управління конкурентоспроможністю потенціалу підприємства.
15. Чинники та умови забезпечення конкурентоспроможності потенціалу підприємства.
16. Порівняльна характеристика методичних підходів до оцінки елементів потенціалу підприємства.
17. Якісна оцінка керівного персоналу.
18. Переваги і недоліки інтегрального показника виміру потенціалу.
19. Еволюція поглядів на суть "ефективності використання" потенціалу підприємства.
20. Закордонний досвід визначення інтегральних показників результативності управління потенціалом підприємства.
21. Мотиваційні механізми як складова програми ліпшого використання потенціалу підприємства.
22. Майновий комплекс підприємства: різновиди та оцінка.
23. Ризики і невизначеність при оцінці ринкової вартості підприємства.
24. Методи розрахунку коефіцієнтів капіталізації: їх зміст, сфера застосування та порівняльна характеристика.
25. Охорона результатів творчої діяльності в Україні.
26. Закордонний досвід оцінки вартості нематеріальних активів.

27. Застосування функцій грошової одиниці при оцінці ринкової вартості об'єктів нерухомості.
28. Способи оцінки ринкової вартості патентів, ліцензій, ноу-хау і винаходів.
29. Сутність мультиплікатора, його різновиди та методи використання для розрахунків ринкової вартості підприємства.
30. Особливості використання методу доходів при оцінці вартості бізнесу.
31. Методологія оцінки трудового потенціалу технологічного персоналу підприємства.
32. Визначення розміру та ефективності використання трудового потенціалу управлінського персоналу підприємства.
33. Вплив системи мотивації на трудовий потенціал співробітників підприємства.
34. Управління трудовим потенціалом організації та його розвиток.
35. Стратегії конкуренції.
36. Внутрішні резерви підвищення конкурентоспроможності. Оцінка ділових якостей менеджерів.
37. Зовнішні фактори підвищення конкурентоспроможності.
38. Принципи розробки стратегій управління конкурентоспроможністю потенціалу підприємства
39. Стратегічне управління конкурентоспроможністю потенціалу підприємства.
40. Методологія оцінки трудового потенціалу технологічного персоналу підприємства.
41. Визначення розміру та ефективності використання трудового потенціалу управлінського персоналу підприємства.
42. Вплив системи мотивації на трудовий потенціал співробітників підприємства.
43. Управління трудовим потенціалом організації та його розвиток.

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ЩОДО ВИКОНАННЯ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

Для кращого засвоєння навчальною курсу, пізнання актуальних теоретичних, методичних і практичних проблем оцінки і управління ресурсними, виробничими і підприємницькими можливостями підприємств в ринкових умовах господарювання, оволодіння студентами заочної форми навчання програми одним з провідних елементів самостійної роботи є контрольна робота. Для контролю за оволодінням курсу “Управління потенціалом підприємства” студент має підготувати комплексну роботу за тематичними розділами курсу.

Основною метою контрольної роботи є критичний аналіз наукових, методичних і прикладних підходів і обґрунтування особистих висновків і пропозицій щодо дискусійних аспектів актуальної проблематики курсу, та освоєння методик вирішення типових задач курсу.

З урахуванням набутих навичок бібліографічної роботи і досвіду дослідження при виконанні контрольних робіт студенти за останніми цифрами залікової книжки вибирають номер варіанта (дивись табл. 1) та відповідні до нього теми теоретичних та методологічних питань для самостійного розгляду, вихідні дані для вирішення задач, а також складають перелік літератури з проблематики, що досліджується, і виокремлюють джерела (не менше трьох назв), що підлягають детальному вивченню і реферуванню.

Теоретичні узагальнення, висновки, пропозиції та інші результати дослідження, отримані на основі опрацювання найважливіших монографічних видань і журнальних статей та особистих розробок, оформляють у вигляді письмової частини контрольної роботи.

Контрольна робота повинна мати певну логічну побудову, послідовність та завершеність дослідження відповідного кола питань. Цьому сприяє така її структура:

- титульний аркуш;

- зміст роботи;
- вступ, який має містити обґрунтування актуальності тем для аналізу, її наукове і прикладне значення, основну мету і завдання дослідження;
- основна частина, детальний аналіз теоретичного питання, що потребує розгорнутої відповіді; методологічного питання, що потребує розкриття певної методики; структурована за бажанням автора та вирішення типових задач, відповідно до свого варіанта;
- заключна частина (висновки);
- додатки (таблиці, схеми);
- список використаної літератури.

Роботу слід писати від руки або подавати у вигляді машинописного тексту чи комп'ютерного набору на 10–12 аркушах А4 (за винятком додатків). По можливості як цифровий ілюстративний матеріал, прикладні дані бажано використовувати техніко-економічні і фінансові показники, досвід роботи підприємства (організації).

Основні наукові висновки і результати дослідження та прикладні рекомендації обговорюють і оцінюють на співбесіді з викладачем і враховують при визначенні остаточної екзаменаційної оцінки з курсу.

Таблиця 1

Варіант контрольної роботи згідно з останніми цифрами залікової книжки

Перед- остання цифра заліко- вої книжки	Остання цифра залікової книжки									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0
1	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
2	2	3	4	5	6	7	8	9	10	1
3	3	4	5	6	7	8	9	10	1	2
4	4	5	6	7	8	9	10	1	2	3
5	5	6	7	8	9	10	1	2	3	4
6	6	7	8	9	10	1	2	3	4	5
7	7	8	9	10	1	2	3	4	5	6
8	8	9	10	1	2	3	4	5	6	7
9	9	10	1	2	3	4	5	6	7	8
0	10	1	2	3	4	5	6	7	8	9

Перелік теоретичних питань

Варіант	Тема теоретичного питання
1	Структура потенціалу підприємства. Складові елементи
2	Потенціал підприємства і виробнича функція
3	Особливості формування потенціалів різних виробничих систем
4	Формування потенціалу як організаційно-управлінський процес
5	Конкурентоспроможність потенціалу підприємства
6	Стратегічні напрямки забезпечення конкурентоспроможності потенціалу підприємства
7	Основні елементи підприємницького потенціалу
8	Аналіз джерел збільшення підприємницького потенціалу
9	Основні виробничі фактори та їх особливості
10	Концепція життєвого циклу підприємства

Перелік методологічних питань

Варіант	Тема теоретичного питання
1	Модель системи управління формуванням виробничого потенціалу
2	Управління технологічним потенціалом підприємства
3	Організаційний аспект управління технологічним потенціалом підприємства
4	Економічний аспект планування технологічного розвитку підприємств
5	Особливості управління виробничим потенціалом підприємства
6	Методи визначення резервів розвитку потенціалу підприємства
7	Управління конкурентоспроможністю потенціалу підприємства
8	Властивості потенціалу підприємства як економічної системи. Основні закони функціонування систем
9	Формування та оцінка організаційного потенціалу
10	Принципи розробки стратегій управлінням конкурентоспроможністю потенціалу підприємства

ПРИКЛАДИ ТИПОВИХ ЗАДАЧ КУРСУ

Задача 1

На підприємстві є 30 структурних підрозділів, а відповідно до типової структури та нормативних умов їх формування (за чисельністю працюючих) їх повинно бути не більше 26. Фактична чисельність працівників апарату управління складає 190, при нормативній чисельності 150.

Обчислити коефіцієнт економічності апарату управління підприємством (K_{ey}).

$$K_{ey} = K_c \cdot K_{ay},$$

де K_c – коефіцієнт відповідності структури;

K_{ay} – коефіцієнт відповідності апарату управління.

$$K_c = \frac{Ч_{\phi n}}{Ч_{нп}},$$

де $Ч_{\phi n}, Ч_{нп}$ – фактична та нормативна чисельність підрозділів відповідно.

$$K_{ay} = \frac{Ч_{\phi ay}}{Ч_{ану}},$$

де $Ч_{\phi ay}, Ч_{ану}$ – відповідно фактична та нормативна чисельність працівників апарату управління.

$$K_c = \frac{30}{26} = 1,15,$$

$$K_{ay} = \frac{190}{150} = 1,27.$$

Задача 2

У фінансово-економічному відділі підприємства працює 30 чоловік. Менеджер і його заступник та ще 16 працівників мають вищу освіту. Три чоловіки мають вищу незакінчену вищу освіту, 4 працівника мають спеціальну освіту; 3 – вчаться без відриву від виробництва, 2 – мають середню освіту і практичний стаж роботи.

Визначити **рівень кваліфікації працівників** (K_6) даного відділу.

$$K_6 = \frac{Ч_6}{Ч_3},$$

де $Ч_6$ – чисельність ІТР та службовців з вищою та середньою спеціальною освітою;

$Ч_3$ – загальна чисельність персоналу.

$$K_6 = \frac{18+4}{30} = 0,73.$$

Задача 3

На підприємстві з чисельністю 7860 працюючих норма керованості майстрів – 22 чол. Середня норма керованості для керівників вищих рівнів 6 чол. І підприємство працює у 2 зміни – 16 юдин.

Розрахувати **кількість рівнів управління** (K_{py}).

$$K_{py} = \frac{Ч_n}{H_{км} \cdot K_3 \cdot H_{кc}},$$

де $Ч_n$ – чисельність працюючих;

K_3 – кількість змін роботи;

$H_{кc}$ – середня норма керованості

$H_{км}$ – норма керованості для майстрів.

$$K_{py} = \frac{7860}{22 \cdot 16 \cdot 8} = 3.$$

Задача 4

На підприємстві двохзмінний графік роботи (14 годин). Спостерігаючи за трудовою дисципліною, можна дійти висновку, що втрати робочого часу складають 6 годин, що негативно впливає на виробничий процес і свідчить про недоліки в організації управління даним підприємством.

Визначити стан трудової дисципліни за коефіцієнтом (E_{md}).

$$E_{md} = \frac{\Phi_{кч} - B_{втрат}}{\Phi_{кч}},$$

де $\Phi_{кч}$, $B_{втрат}$ – фонд корисного та втраченого часу відповідно.

$$E_{md} = \frac{14 - 6}{14} = 0.57,$$

Задача 5

На промисловому підприємстві менеджер при виникненні проблемної ситуації приймає управлінське рішення. Ця процедура пов'язана з економічною ефективністю управління, а саме з витратами, що пов'язані з прийняттям рішень. Визначити економічну ефективність організації управління (E_{oy}), якщо діяльність системи управління приносить 8000 грн, а витрати на управління 5000 грн.

$$E_{oy} = \frac{D_y}{B_y},$$

де D_y – доходи, що приносить система управління;

B_y – витрати на функціонування системи управління.

$$E_{oy} = \frac{8000}{5000} = 1,6.$$

Задача 6

Менеджер відділу маркетингу приймає управлінські рішення. Для цієї управлінської процедури використовується інформація, зокрема вхідна, що складає 500 документів за місяць. Із них використовується для вивчення і прогнозування попиту 200. Крім того, ця інформація використовується ефективно не у повному обсязі, а тільки 75 документів.

Необхідно розрахувати **коефіцієнт абсолютного** ($K_{a.вик}$) та коефіцієнт **ефективного використання інформації** ($K_{e.вик}$).

$$K_{a.вик} = \frac{K_{вик}}{K_{вхід}},$$

де $K_{вик}$ – загальна кількість інформації (документів), що використовується;

$K_{вхід}$ – вхідна інформація (документи), що надходять в організацію.

$$K_{e.вик} = \frac{K_{e.вик}}{K_{вхід}},$$

де $K_{e.вик}$ – інформація (документи), що ефективно використовуються.

$$K_{a.вик} = \frac{200}{500} = 0,4,$$

$$K_{e.вик} = \frac{75}{500} = 0,15.$$

Задача 7

Менеджер технічного відділу підприємства здійснює управлінські процедури. Для цього використовується вхідна інформація, 400 документів на

місяць. Із цих документів, зокрема для такої управлінської процедури, як прийняття рішень, він використовує 150 документів. Прийняття рішень пов'язано з витратами у системі управління. Планові витрати на обробку документів складають 4000 грн на місяць, а фактичні 6000 грн. Визначити коефіцієнт абсолютного використання інформації ($K_{a.вик}$) та економічність апарату управління ($K_{e.у.}$).

$$K_{a.вик} = \frac{K_{вик}}{K_{вхід}}$$

де $K_{вик}$ – загальна кількість інформації (документів), що використовується;

$K_{вхід}$ – вхідна інформація (документи), що надходять в організацію.

$$K_{e.у.} = \frac{B_{у.факт}}{B_{у.план}}$$

Де $B_{у.факт}$, $B_{у.план}$ – витрати на управління фактичні і планові відповідно.

$$K_{a.вик} = \frac{150}{400} = 0,375 ,$$

$$K_{e.у.} = \frac{6000}{4000} = 1,5 .$$

Задача 8

На підприємстві у зв'язку із впровадженням інновацій необхідно ввести в дію нові засоби виробництва, що оцінюються у 550 000 грн. Планом передбачено випуск виробів на суму 220 000 грн на рік. Собівартість продукції складає 50 000 грн. Для вдосконалення як виробничого, так і управлінського процесу необхідно вкласти капітал, що складає 20 000 грн.

Обчислити абсолютну економічну ефективність ($E_{e.a.}$).

$$E_{e.a.} = \frac{B - C}{K_{an}},$$

де B – виручка від реалізації продукції;

C – загальна собівартість впущеної продукції;

K_{an} – капітал, витрачений на модернізацію та впровадження інновацій.

$$E_{e.a.} = \frac{220000 - 50000}{550000} = 0,31.$$

ЗАДАЧІ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ВИРІШЕННЯ ВІДПОВІДНО ДО ОБРАНОГО ВАРІАНТА

Варіант 1

Задача 1

Менеджер фінансового відділу повинен мати необхідну кількість інформації для здійснення певної управлінської операції. Кількість цієї інформації у вигляді документів складає 40 одиниць за тиждень.

Причому для даної управлінської операції використовується в основному інформація, що надходить із зовнішнього середовища – 70 документів за тиждень. Менеджер ефективно використовує тільки третину внутрішніх документів.

Розрахувати ефективність використання інформації.

Задача 2

В плановому відділі працює 5 осіб. З них 3 працівники мають вищу освіту, один – середню спеціальну освіту, один – середню освіту і три роки практичного стажу на підприємстві. Визначити рівень освіти і рівень кваліфікації робітників планового відділу.

Варіант 2

Задача 1

На підприємстві згідно з лінійно-функціональною структурою управління є 33 структурних відділи з кількістю працюючих 210 осіб. На управління даного апарату управління витрачається 230 000 грн. за рік. Прийняті управлінські рішення на всіх рівнях дають визначений соціально-економічний ефект за рік – 470 000 грн.

Необхідно розрахувати річну ефективність щодо організації управління.

Задача 2

Зважаючи на виробничо-технологічний цикл, підприємств працює за графіком у 2 зміни. Кількість працюючих складає 9200 осіб. Відповідно до організаційно-розпорядчих документів для керівників структурних підрозділів, кількість яких 39, норма керованості – 5 осіб, для начальників цехів – 23 особи. Необхідно розрахувати кількість рівнів управління.

Варіант 3

Задача 1

На підприємстві необхідно мати певний обсяг інформації для прийняття управлінського рішення на рівні планово-економічного відділу (період – місяць). Число документів, що надходять, складає 630.

Начальник планово-економічного відділу для прийняття рішень використовує із числа цих документів 570. Розрахувати ефективне використання інформації.

Задача 2

В плановому відділі працює 5 осіб. З них 3 працівники мають вищу освіту, один – середню спеціальну освіту, один – середню освіту і три роки практичного стажу на підприємстві. Визначити рівень освіти і рівень кваліфікації робітників планового відділу.

Варіант 4

Задача 1

У технічному відділі підприємства працює 12 осіб. Менеджер і його заступник мають вищу освіту. Три особи мають вищу незакінчену освіту. Два працівники мають середню освіту і практичний стаж роботи. Решта середню спеціальну освіту. Визначити рівень кваліфікації працівників даного відділу.

Задача 2

На промисловому підприємстві процес підготовки обґрунтування управлінського рішення забезпечується масивом інформації 100 документів за місяць, прийняття управлінського рішення – 220 документів за цей же період, реалізація і доведення до виконавців – 120 документів, контроль виконання – 50 документів за цей же період часу.

Діловодство на цьому підприємстві включає такі види документів внутрішні 300 документів, зовнішні – 350 документів (ті, що відправляються в інші організації, підприємства), і ті, що надходять із зовнішнього середовища, – 500 документів. І з цих документів тільки 290 використовували для здійснення управлінських процедур, що дали економічний ефект. Розрахувати ефективність використання інформації.

Варіант 5

Задача 1

У плановому відділі підприємства працює 7 осіб. З них три працівники мають вищу освіту, два – середню спеціальну освіту, два – середню освіту і п'ять років практичного стажу роботи на підприємстві. Визначити рівень освіти і рівень кваліфікації робітників планового відділу.

Задача 2

Менеджер відділу маркетингу приймає управлінські рішення. Для цієї управлінської процедури використовується інформація, зокрема вхідна, що складає 300 документів за місяць. Із них використовується для вивчення і

прогнозування попиту 100. Крім того, ця інформація використовується ефективно не у повному обсязі, а тільки 90 документів.

Необхідно розрахувати коефіцієнт абсолютного та ефективного використання інформації.

Варіант 6

Задача 1

На підприємстві працює 2000 осіб. Згідно з типовою структурою та нормативними умовами середня норма керованості для керівників середньої ланки 4 особи, для майстрів виробничих під розділів (цехів) – 15 осіб. Розрахувати кількість рівнів управління (підприємство працює у дві зміни 14 год.).

Задача 2

До лінійно-функціональної структури управління машинобудівного заводу входить 37 структурних одиниці. Типова структура і встановлені нормативи передбачають не більше 30. Фактична чисельність працівників апарату управління складає 200 осіб при нормативній чисельності 160 осіб.

Обчислити коефіцієнт економічності апарату управління підприємством.

Варіант 7

Задача 1

На підприємстві з лінійною структурою управління є 29 відділів. Фактична чисельність працюючих у цих відділах нараховує 190 осіб. Враховуючи нормативи, за якими відділів повинно бути не більше 23 і працюючих 150 осіб, слід обчислити коефіцієнт економічності апарату управління підприємством.

Задача 2

В плановому відділі працює 5 осіб. З них 3 працівники мають вищу освіту, один – середню спеціальну освіту, один – середню освіту і три роки

практичного стажу на підприємстві. Визначити рівень освіти і рівень кваліфікації робітників планового відділу.

Варіант 8

Задача 1

На підприємстві з чисельністю 7200 працюючих норма керованості майстрів – 25 осіб. Середня норма керованості для керівників вищих рівнів 6 осіб. І підприємство працює у 2 зміни – 16 годин. Розрахувати кількість рівнів управління.

Задача 2

Менеджер відділу маркетингу приймає управлінські рішення. Для цієї управлінської процедури використовується інформація, зокрема вхідна, що складає 360 документів за місяць. Із них використовується для вивчення і прогнозування попиту 125. Крім того, ця інформація використовується ефективно не у повному обсязі, а тільки 68 документів.

Необхідно розрахувати коефіцієнт абсолютного та ефективного використання інформації.

Варіант 9

Задача 1

На підприємстві є 32 структурних підрозділів, а відповідно до типової структури та нормативних умов їх формування (за чисельністю працюючих) їх повинно бути не більше 24. Фактична чисельність працівників апарату управління складає 210, при нормативній чисельності 170.

Обчислити коефіцієнт економічності апарату управління підприємством.

Задача 2

На підприємстві з чисельністю працюючих 9200 осіб норма керованості для вищої ланки управління – 7 осіб, середньої ланки – 3 особи, а для майстрів – 9 осіб. Підприємство працює у три зміни по 6 годин. Обчислити кількість рівнів управління.

Варіант 10

Задача 1

Менеджер відділу маркетингу при використовується інформація, зокрема вхідна, що приймає управлінські рішення. Для цієї управлінської процедури складає 2800 документів за місяць. Із них використовується для вивчення і прогнозування попиту 1500. Крім того, ця інформація використовується ефективно не у повному обсязі, а тільки 90 документів. Необхідно розрахувати коефіцієнт абсолютного та ефективного використання інформації.

Задача 2

На підприємстві є 32 структурних підрозділи, а відповідно до типової структури та нормативних умов їх формування (за чисельністю працюючих) їх повинно бути не більше 24, фактична чисельність працівників апарату управління складає 210 при нормативній чисельності 170.

Обчислити коефіцієнт економічності апарату управління підприємством.

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ЗНАНЬ ТА ПРАКТИЧНИХ НАВИЧОК СТУДЕНТІВ

Оцінювання знань студентів з дисципліни здійснюється на основі результатів поточного та підсумкового контролю знань (іспиту) за 100-бальною шкалою. Завдання поточного контролю оцінюється в діапазоні від 0 до 40 балів, а завдання, що виносяться на іспит, – від 0 до 60 балів.

Поточний контроль

Протягом вивчення курсу «Управління потенціалом підприємства» студент має брати активну участь в обговоренні програмних питань на практичних заняттях, виконати лабораторну роботу з використанням комп'ютерної техніки, підготувати одну реферативну доповідь за тематичними розділами курсу та презентувати її, пройти два модулі поточного контролю за напрямками: «Управління формуванням потенціалу підприємства» та «Управління розвитком потенціалу підприємства».

Обговорення програмних питань курсу на практичних заняттях проводиться систематично і займає 60 % робочого часу, 30 % часу відводиться на захист реферативної доповіді, основною метою якої є критичний аналіз наукових, методичних і прикладних підходів та обґрунтування особистих висновків і пропозицій щодо дискусійних аспектів актуальної проблематики курсу, та 10 % – на проведення модульного поточного контролю.

На основі викладеного вище поточний контроль знань студентів здійснюється за трьома напрямками:

I – контроль систематичності та активності роботи на семінарських (практичних, лабораторних) заняттях;

II – контроль за виконанням завдань для самостійного опрацювання;

III – контроль за виконанням модульних завдань.

Організація контролю за модулями

Модуль – це частина програми дисципліни, яка складається з пов'язаних між собою у певному співвідношенні теоретичних, методичних і практичних компонентів змісту, кожна складова якого оцінюється в балах.

Проміжний контроль за опануванням дисципліни здійснюється за спеціально розробленими завданнями теоретичного та практичного характеру, які оцінюються за 100-бальною системою.

Структура кожного комплексу завдань за обома модулями: має ідентичну побудову — 10 завдань різного рівня складності, а саме:

три теоретичні завдання, які передбачають стислу відповідь, – оцінюються по 5 балів кожне;

чотири тестові завдання – по 5 балів кожне;

три практичні завдання – 15-ти, 20-ти та 30-бального рівня складності.

Оцінка рівня знань при проведенні модульного поточного контролю.

Оцінка «відмінно». Студент має систематичні та глибокі знання навчального матеріалу, вміє без помилок виконувати практичні завдання, які передбачені програмою курсу, засвоїв основну й ознайомився з додатковою літературою, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення й висновки, наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу.

Оцінка «добре». Студент повністю засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення й висновки, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, невеликі арифметичні помилки у розрахунках при вирішенні практичних завдань.

Оцінка «задовільно». Студент засвоїв матеріал не у повному обсязі, дає неповну відповідь на поставлені теоретичні питання, припускається грубих помилок при вирішенні практичного завдання.

Оцінка «незадовільно». Студент не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні питання, не вміє або неправильно виконує розрахунки при вирішенні практичних завдань.

Результати поточного контролю знань студентів вносяться до заліково-екзаменаційної відомості і враховуються при виставленні підсумкового балу за опанування дисципліни.

Підсумковий контроль

Підсумковий контроль знань студентів денної та заочної форми навчання є іспит. Проводиться у письмовій формі. Екзаменаційний білет містить 3 завдання, кожне з яких оцінюється за шкалою 20; 10; 0 балів.

Перелік та зміст екзаменаційних завдань:

Блок теоретичних завдань

- 1,2. Теоретичні питання, що потребують розгорнутої відповіді 20 балів
3. Методичне питання, що потребує розкриття основних методичних положень 20 балів

Блок практичних завдань

- 4, 5, 6. Типові та комплексні задачі приблизно однакового рівня складності – 20 балів

Максимальна оцінка результатів іспиту 60 балів

Загальна підсумкова оцінка з дисципліни складається з суми балів за результатами поточного контролю знань і за виконання завдань, що виносяться на іспит (за умови, що студент набрав 30 балів і вище).

У разі, коли відповіді студента оцінені менше як 30 балів, він отримує незадовільну оцінку за результатами іспиту (тобто 0 балів) і загальна підсумкова оцінка включає лише результати поточного контролю.

До залікової екзаменаційної відомості заносяться сумарні результати в балах поточного контролю та іспиту (загальна підсумкова оцінка).

Академічні успіхи студента визначаються за допомогою системи оцінювання, що використовуються ДЕТУТ з обов'язковим переведенням оцінок у національну шкалу та шкалу ECTS в такому порядку:

За шкалою ECTS	За національною шкалою:	За шкалою ДЕТУТ
A	5 (відмінно)	85-100
B	4 (добре)	80
C	4 (добре)	65-75
D	3 (задовільно)	60
E	3 (задовільно)	50-55
FX	2 (незадовільно) з можливістю повторного складання	30-50
F	2 (незадовільно) з обов'язковим повторним курсом	0-25

Оцінювання рівня знань при складанні іспиту

Оцінка «відмінно» 85 – 100 балів. Студент має систематичні та глибокі знання навчального матеріалу, вміє без помилок виконувати практичні завдання, які передбачені програмою курсу, засвоїв основну й ознайомився з додатковою літературою, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення й висновки, наводить практичні приклади у контексті тематичного теоретичного матеріалу.

Оцінка «добре» 65 – 80 балів. Студент повністю засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить певні узагальнення й висновки, але не наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу або допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, невеликі арифметичні помилки у розрахунках при вирішенні практичних завдань.

Оцінка «задовільно» 50 – 60 балів. Студент засвоїв матеріал не у повному обсязі, дає неповну відповідь на поставлені теоретичні питання, припускається грубих помилок при вирішенні практичного завдання.

Оцінка «незадовільно» до 50 балів. Студент не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні питання, не вміє або неправильно виконує розрахунки при вирішенні практичних завдань.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. *Авдеенко В.Н., Котлов В.А.* Производственный потенциал промышленного предприятия. - М.: Экономика, 1989. –240 с.
2. *Адимбаев Т.Л.* Экономический потенциал и эффективность его использования. – Алма-Ата: Наука, 1990. – 369 с.
3. *Беляев А.А., Коротков Э.М.* Систематология организации: Учебник / Под ред. д-ра экон. наук, проф. Э.М. Короткова. – М.: ИНФРА-М, 2000. – 182 с.
4. *Вютрих Х., Винтер В.* Конкурентоспособность глобальных предприятий // Проблемы теории и практики управления. – 1995. – № 3. – С. 96–101.
5. *Герасимчук В.Г.* Розвиток підприємства: діагностика, стратегія, ефективність. – К.: Вища шк., 1995. – 167 с.
6. *Дмитренко В.* Досвід грошової оцінки орних земель // Економіка України. – 1997. – № 11. – С. 48.
7. *Економіка підприємства: Структурно-логічний навч. посібник /* За ред. д-ра экон. наук, проф. С.Ф. Покропивного. – К: КНЕУ, 2001. – С. 95–110.
8. *Кононенко І.* Метод експрес-аналізу рівня конкурентоспроможності продукції // Економіка України. – № 2. – 1998. – С. 80–83.
9. *Михайлова-Станюта Н.* Финансовое состояние и продажная цена предприятия // Риск. – 1992. – № 1. – С. 36-40.
10. *Ноздрева Р.Б., Цыгичко Л.И.* Маркетинг: как побеждать на рынке. – М.: Финансы и статистика, 1991. – С. 245–248.
11. *Одегов Ю.Г. и др.* Трудовой потенциал предприятия: пути эффективного использования / Под ред. Н.А. Иванова. – Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 1991. – 172 с.
12. *Оценка стоимости предприятия (бизнеса): Учеб. пособие /* Под ред. Н.А. Абдулаева, Н.А. Колайко. – М.: ЭКМОС, 2000. – 352 с.

13. *Портер М.* Стратегія конкуренції / Пер. з англ. А. Олійник, Р. Сільський – К.: Основи, 1997. – 390 с.
14. *Ревуцкій Л.Д.* Потенциал и стоимость предприятия. – М.: Перспектива, 1997. – 124 с.
15. *Репін С.А., Репіна І.М.* Рейтинговий метод оцінки фінансового потенціалу підприємства // Реформа фінансово-кредитної системи перехідної економіки: Зб. наук. праць. – Луцьк: Ред.-вид. відд. Волин. ун-ту, – 1997. – С. 143–146.
16. *Семенов Б.Л.* Методические рекомендации по экспертной оценке рыночной стоимости недвижимости. – Сумы: АО «Акционер», 1996. – 28 с.
17. *Сивкоса Л.А.* Недвижимость: маркетинг, оценка. – М.: Интел-Синтез, 2006, – 63 с.
18. *Тарасович Е.И.* Финансирование инвестиций в недвижимость. – Санкт-Петербург: СПбГТУ, 1996. – 231 с.
19. *Фатхутдинов Р.А.* Конкурентоспособность: экономика, стратегия, управление. – М: ИНФРА-М. – 2006. – 312с.
20. *Фридман Дж.* *Ордуэйник.* Анализ и оценка приносящей доход недвижимости. / Пер. с англ. – М.: Дело ЛТД, 2001. – 480 с.
21. *Шварц Г.* «Мягкие» составляющие конкурентоспособности // Проблемы теории и практики управления. – 1995. – № 4.– С. 96–99.
22. *Экономическая стратегия фирмы: Учеб. пособие / Под ред. А.П. Градова.* – 3-е изд., испр. – СПб.: Спец-Лит, 2000. – 589 с.

Додаткова

1. *Євланов В.Г.* Теорія й практика прийняття рішень. – М.: Економіка, 1994. – 125с.
2. *Економічна стратегія фірми / Навч. посібник під ред. Градова А.П.* – СПб.: Наука, 1996. – с. 415.
3. *ЕвансДж., Берман Б.* Маркетинг. – М.: Економіка, 1990. – 235с.
4. *Фатхутдинов Р. А.* Стратегічний менеджмент: Підручник для вузів,

М.-ЗАТ «Бізнес-школа» Інтел-синтез .– 1998. – 359 с.

5. *Вишанський О.С., Наумов А.И.* Менеджмент: людина, стратегія, організація, процес: Уч. – М.: Вид. МГУ, 1995. – 345 с.

6. *Стратегія ціноутворення в маркетинговій політиці підприємства.* / Під ред. Г. Н. Чубакова: М: ІНФРА – М. – 1996. - 224 с.

7. *Фатхутдинов Р. А.* Стратегічний менеджмент: Посібник для вузів. – М.: ЗАТ Бізнес-школа «Інтел-синтез», 1998. – 359 с.

8. *Ламбен Ж.Ж.* Стратегічний маркетинг . Європейська перспектива. / пер. з франц. – Спб.: Наука, 1996.– 589 с.

9. *Портер М.* Стратегія конкуренції й методика аналізу галузей і діяльності конкурентів: – Основа. – 1997. – 451 с.

10. *Юданов А.Ю.* Конкуренція: теорія й практика. –М.: Акаліс, 1998. - 384 с.

11. *Томпсон А.А. мол., Стрікленд А.Дж.* Стратегічний менеджмент: концепції й ситуації: Підручник для вузів. / Пер. с 9-го англ. вид. – М.: ІНФРА-М, 2000. – XX, 412 с.

Навчально-методичне видання

Сич Євген Миколайович
Устинович Наталя Володимирівна
Кірюхіна Ольга Юріївна

УПРАВЛІННЯ ПОТЕНЦІАЛОМ ПІДПРИЄМСТВА

Методичні вказівки щодо самостійного вивчення курсу, проведення практичних занять та виконання контрольних робіт для студентів спеціальності “Економіка підприємства” денної та заочної форм навчання

Відповідальний за випуск *Сич Є.М.*, доктор економ. наук, професор

Редактор *Щербак Н.В.*

Підписано до друку 09.09.09 р. Формат паперу 60x84/16. Папір офсетний
Друк – на ризографі. Зам. № 227-09, тираж 60 прим.

Надруковано у Редакційно-видавничому центрі
Державний економіко-технологічний університет транспорту
Свідоцтво про реєстрацію від 27.12.2007 р. Серія ДК № 3079
03049, м. Київ-49, вул. Миколи Лукашевича, 19.

